

DIALOGAS

2013 m. birželio 20 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 25 (1044). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

VBE vertintojų atranka: svarbus kriterijus – atstumas

Į Klaipėdos matematikos mokytojų ir „Dialogo“ klausimus, pagal kokius kriterijus mokytojai kviečiami vertinti valstybinių brandos egzaminų darbus, atsako Nacionalinio egzaminų centro direktorė S.Vingelienė.

„DIALOGAS“ KLAUSIA 3 p.

PUPP: gaidžio kiaušiniai

„Turiu pasakyti, kad mums, septyniolikmečiams, jis (Vaižganto laiškas sesers dukrai) labai aktualus: apie laišką (1926 m.) iškeltas „kultūrinės“ aktualijos – Vaižganto svaro ir pilvo apimties pokyčius ir iš to turinčią plaukti išvadą apie laiško autoriaus asmenybės brandą – tik ir kalbamės per Skype'ą ar Facebooką“, – po lietuvių kalbos pasiekimų patikrinimo ironizuoja Vilniaus Tuskulėnų vidurinės mokyklos moksleivė I.Lozuraitytė.

POŽIŪRIS 5 p.

Keturioliktoji įžvalga. Apie slenksčius, užtvaras ir vidurinį išsilavinimą

„Kodėl rūpinamės tik tais, kurie norės tęsti mokslus aukštosiose mokyklose? Jie juk dar šio to galės išmokti. O kaip tie kiti, kurie niekur ne(i)stos? Ar nebūtų paprasčiau „sutarvinti“ brandos egzaminus ir per jų sistemą siekti aukštesnės kokybės?“ – svarsto švietimo konsultantas A.Zabulionis išgirdęs švietimo ir mokslo ministro D.Pavalkio pasiūlymą nustatyti stojimo į aukštąsias mokyklas slenksčių.

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES 5 p.

Ryškiausi šių dienų Anglijos rašytojai (I)

Šių autorių kūriniai skaitomi visur ir bestseleriais laikomi visame pasaulyje. Jų knygos skirtingos, tačiau turi ir nemažai bendro – pakeri įdomiu siužetu, gerai vystoma intriga, puikiu stiliumi ir šmaikščia kalba. Šie autoriai – tai gastroromantikė J.Harris ir žmogus orkestras S.Fry.

VĖLAUS VAKARO SKAITINIAI 13 p.

Pasvarstymai apie vertinimą (su priemaiša kūrybos)

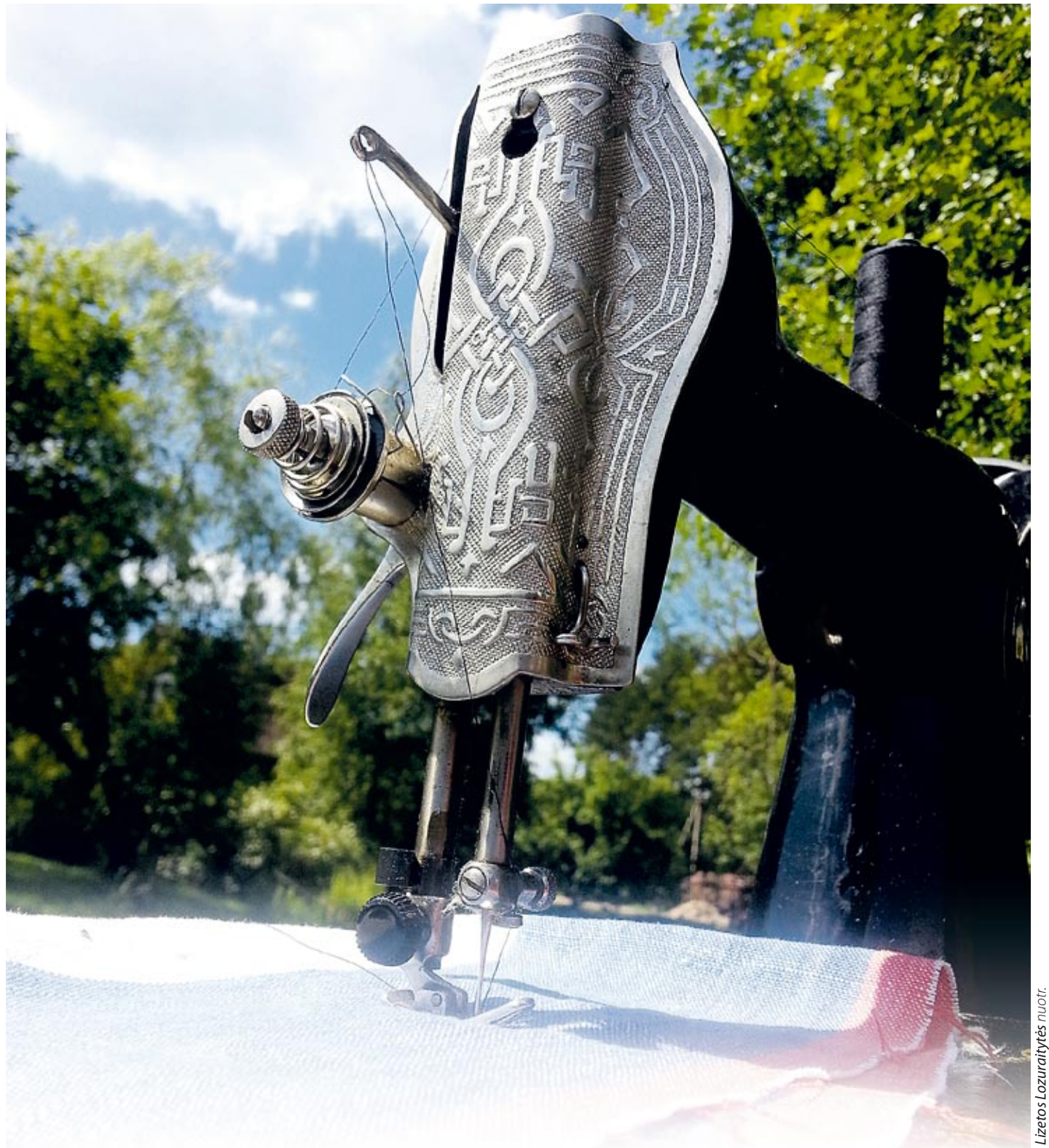
Nerimi ir Nemunu nuplaukė, kartu su NATO lėktuvais nuskrido, Baltijos jūros bangoj nuskendo (pagaliau!) lietuvių kalbos ir literatūros VBE darbų vertinimo savaitė. Sunki ji buvo, oi, sunki ir paslaptinga – visokiais Tylos įžadais susaistyta, parašais ir kodais patvirtinta, tikrinimais prigrasinta. Bet apie viską iš eilės, kaip rašė vienas abiturientas (vajė, vieną paslaptį jau išdaviau).

Nerūkyti, negerti, ne***ti!

Įdomus tas Vertintojo darbo kodeksas – nerašytas, bet pats svarbiausias: darbo diena neribota (dirbsit, kol baigsit), sąlygos neapibrėžtos (įsakyta nerūkyti, negerti (net kavos), nekalbėti telefonu, nelakstyti į tualetą, nesikalbėti, darbų nekopijuoti, niekam neko-

mentuoti), o atlyginimas neišskus – juk kaip ne kaip, bet dirbam už visus nesančius, seminarų nelankiusius, vertinime niekada nedalyvavusius, o kai kur, sako, net už tautinių mažumų mokytojus, po vieną kitą integruotus į vertintojų grupes. Darbo normos nėra (kuo daugiau dirbsi, tuo daugiau kraus).

Nukelta į 7 p.▷

Lizetos Lozuraitytės nuotr.

Debesijos mokykla, arba koks mokymasis bus ateityje

Rytas. Į mokyklą vangiai renkasi mokiniai: vienoje rankoje – mobilusis telefonas (į jį sutelktas visas dėmesys), kitoje rankoje ar ant peties – kuprinė (ar rankinė) su vadovėliais. Mokiniai ir mokytojai suėję į kabinetus, prasideda pamokos. Taip mokymo(si) procesas organizuojamas šiandien.

O kaip mokymas(is) atrodys rytoj? Ar gali taip būti, kad į mokyklą apskritai nereikės eiti? Ar gali taip būti, kad artėjame link ateities, kurioje (o siaube!) pats žinojimas bus beviltiškai pasenęs ir nebereikalingas?

Aparatas tebesisuka

Kitais mokslo metais į pirmą klasę atėję vaikai gyvens ir dirbs 2050-aisiais. Niekas nežino, kokie jie bus. Tai viena didžiausių švietimo problemų. Problema ir tai, kad visi manosi išmanantys, koks turi būti mokyklinis ugdymas. Tačiau dauguma žmonių

težino senąją mokymo ir mokymosi sistemą.

Edukacinių technologijų tyrinėtojas, Niukaslo universiteto (Jungtinė Karalystė) profesorius Sugata Mitra teigia, kad dabar įsigalėjęs mokymo būdas susiformavo prieš 300 metų, jis paveldėtas iš paskutinės ir didžiausios visoje planetoje Britų imperijos.

Nukelta į 4 p.▷

Sociologė: mokyklose reikia religinio švietimo

Tarptautinė religijotyrininkų bendrija jau kuris laikas diskutuoja dėl religinio švietimo būtinybės valstybinėse mokyklose. Religinis švietimas suprantamas ne kaip vienos konfesijos tikybos tiesų dėstymas, o kaip religijų istorijos, religijos sociologijos, religijos psichologijos ir kitų mokslo šakų žiniomis grįsta disciplina, kuri leistų mokiniams susipažinti su religijų ir įsitikinimų įvairove. „Tokia pažintis leistų jiems patiem, atėjus laikui, sąmoningai pasirinkti tam tikrą religiją ar įsitikinimus. O taip pat leistų sumažinti religinės diskriminacijos raišką Lietuvos visuomenėje, nes žinios apie šalia gyvenančiųjų įsitikinimus sumažintų neigiamas nuostatas jų atžvilgiu bei padidintų supratimą“, – teigia Vytauto Didžiojo universiteto Sociologijos katedros vedėja, socialinių mokslų daktarė M. Ališauskienė portalui *delfi.lt*. Pasak jos, Lietuvoje yra visos sąlygos sąžinės ir tikėjimo laisvei, galimybės praktikuoti savo tikėjimą privačiai. Tačiau viešojoje erdvėje galimybės itin skiriasi tradicinėms ir kitoms, tai yra tradicinėmis nesančioms, religinėms bendruomenėms. „Dažniausiai Lietuvoje pasitaikanti diskriminacijos forma – stigmatizavimas, vadinamų netradicinių religinių bendruomenių vadinimas *sektomis*, o jų tikinčiųjų – *sektantais*. Praėjusiais metais mūsų atlikto tyrimo duomenimis, net 80 proc. respondentų teigė, kad jų bendruomenė vadinama sekta, o apie 60 proc. teigė patys vadinami *sektantais*“, – sakė M. Ališauskienė.

Diskutuota apie gabių vaikų ugdymo sistemą

Praėjusį ketvirtadienį (06 13) Švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) vyko apskritojo stalo diskusija, kurioje Nacionalinio egzaminų, Ugdymo plėtotės, Švietimo aprūpinimo, Informacinių technologijų, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centrų, Mokyklų vertinimo agentūros atstovai, taip pat mokslininkai aptarė gabių ir talentingų vaikų ugdymo klausimus.

„Būtina intensyvuoti ir labiau koordinuoti veiklas, skirtas šalies gabių vaikų ugdymo problemoms spręsti. Pedagogai, tėvai, mokslininkai – visi turime dirbti, kad vaikų gabumai, talentai būtų kuo anksčiau, jau pradinėse klasėse, atpažįstami ir jiems suteikiamos visos sąlygos atsiskleisti, ugdytis bei tobulėti, – diskusijoje sakė švietimo ir mokslo viceministrė S. Kauzonienė. – Šiam svarbiu tikslui švietimo specialistai parengs ambicingą gabių vaikų ugdymo priemonių planą.“

Pasak viceministrės, bus parengtas ir patvirtintas gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo sistemos sukūrimo ir mokyklų šiems vaikams prieinamumo didinimo veiksmų planas. Taip pat į veiklas, susijusias su gabių vaikų ugdymu, bus siekiama labiau įtraukti mokslo institucijas, mokslininkus ir verslo atstovus.

ŠMM tikisi, kad mokslininkai ir pedagogai parengs gabius vaikus ugdančioms mokytojams reikalingas metodikas, mokymo priemones, kvalifikacijos tobulinimo programą. Bus kuriama tinkama aplinka gabių vaikų ugdymui: mokslininkų, psichologų konsultacijos, rengiami seminarai mokytojams, vykdoma nuolatinė gabių ir talentingų vaikų bei jaunimo stebėseną, vykdomi tyrimai.

Pradės veikti bandomosios EMP mokyklos

Didžiausią Lietuvoje elektroninį dienyną ir informacinę sistemą TAMO valdanti bendrovė „Tavo mokykla“ skelbia, kad šiais mokslo metais jų klientais tapusių mokyklų skaičius išaugo daugiau nei 27 proc. ir pasiekė 539. Anot įmonės atstovų, kitais mokslo metais plėtra ir toliau bus tęsiama. Be to, bus daug dėmesio skiriama elektroninių mokinio pažymėjimų (EMP) populiarinimui ir diegimui. Jie, TAMO valdytojų teigimu, kol kas nesulaukia deramo mokyklų dėmesio.

UAB „Tavo mokykla“ direktorės plėtrai V. Burlinskaitės teigimu, priežastis, dėl kurios EMP gana lėtai sklinasi kelią į Lietuvos mokyklas ir mokinių kišenes, yra paprasta – mokyklos ir glaudžiai su jomis dirbančios įstaigos nėra pasiruošusios priimti technologines naujoves. Jų infrastruktūra nėra pakankamai išvystyta ir pritaikyta pilnaverčiam EMP panaudojimui. Pasak direktorės, jų įmonė neketina sėdėti sudėjusi rankų ir laukti, kol kas nors imsis veiksmų. Anot jos, „Tavo mokykla“ jau dabar investuoja į EMP vystymą ir šios naujovės pristatymą Lietuvos švietimo darbuotojams, mokiniams bei jų tėveliams.

„Susimąstyti apie naujuosius mokinio pažymėjimus skatinsime pateikdami realius ir veikiančius pavyzdžius. Šiuo metu vykdomė EMP bandomųjų mokyklų projektą penkiose Lietuvos mokyklose: Vilniaus Grigiškių „Šviesos“ gimnazijoje, Kaune: „Aušros“ gimnazijoje, S. Dariaus ir S. Girėno gimnazijoje ir Senamiesčio progimnazijoje, Klaipėdoje – L. Stulpino progimnazijoje“, – atskleidė V. Burlinskaitė.

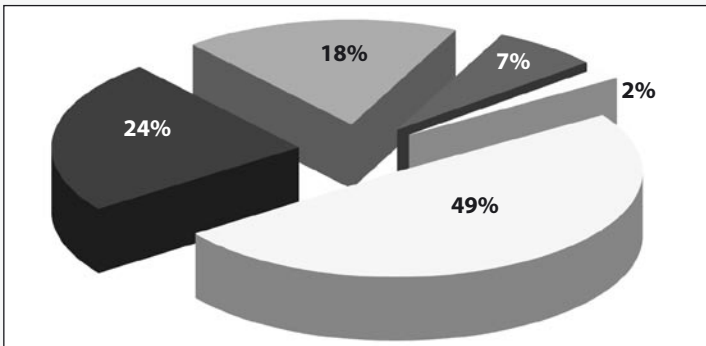
Anot jos, nuo ateinančių mokslo metų išvardintose mokyklose veiks techninės sistemos, kurios leis pasinaudoti EMP galimybėmis.

APKLAUSA

Prezidentės metinis pranešimas daugumos nesužavėjo

Birželio 11 d. LR Prezidentė D. Grybauskaitė Seime skaitė metinį pranešimą. „Kaip jį įvertintumėte?“ – pasiteiravo internetų (www.dialogas.com). Puikus – 18 proc. balsavusiųjų.

Pernelyg optimistiškas – 7 proc. Pernelyg kritiškas – 2 proc. Tuščia retorika – 49 proc. Neskaičiau ir negirdėjau – 24 proc. Dėkojame balsavusiesiems.

Egzamino užduotys tautinių mažumų moksleiviams palengvintos nepagrįstai

Antradienį (06 18) Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) priėmė sprendimą byloje dėl švietimo ir mokslo ministro įsakymo, kuriuo buvo pakeista Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programa, teisėtumo. Išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad buvo pažeistas Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas visų asmenų lygybės principas.

LVAT: valstybinė kalba yra itin gintina ir saugotina vertybė

Pasak LVAT, viena iš ginčyto įsakymo nuostatų – 3 punktu – buvo pakeista valstybinio ir mokyklinio brandos egzamino literatūrinio rašinio apimtis, tautinių mažumų kalba besimokantiems mokiniams nustatant mažesnę privalomą rašinio žodžių skaičių nei lietuvių kalba besimokantiems mokiniams. Tokį reguliavimą Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) grindė tuo, jog tautinių mažumų kalba besimokantiems mokiniams buvo skirta mažiau pamokų, taip pat rėmėsi 2012 m. vykdyto bandomojo egzamino rezultatais.

LVAT pabrėžė, jog valstybinė kalba yra itin gintina ir saugotina vertybė, kurios vartojimas valstybės viešajame gyvenime kartu yra ir vienas iš valstybingumo garantų. Valstybės, viena vertus, turi pareigą sudaryti galimybes tautinių mažumų atstovams mokytis savo gimtosios kalbos, tačiau, kita vertus, jos turi teisę nustatyti ir reikalavimus tam tikru lygiu mokėti valstybinę kalbą. Tačiau įtvirtindama tokius reikalavimus, valstybė kartu privalo sudaryti ir tinkamas sąlygas valstybinės kalbos mokymui.

Nustačiusi, jog ministro įsakymu buvo nustatyta skirtinga egzamino rašinio apimtis, išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad reguliavimas lietuvių kalba ir tautinių mažumų kalba besimokančių moksleivių atžvilgiu buvo akivaizdžiai skirtingas. Vadovaudamasis Konstitucinio Teismo bei Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, teismas pažymėjo, jog ginčijamo reguliavimo suderinamumas su Konstitucijoje įtvirtintu visų asmenų lygybės principu tikrintinas vertinant, ar tarp paminėtų moksleivių grupių egzistuoja tokie skirtumai, jog jie objektyviai pateisintų skirtingo reguliavimo įtvirtinimą. Skirtingo reguliavimo nustatymas gali būti pripažintas objekty-

viai pateisinamu tik tuo atveju, jei jis turi teisėtą tikslą ir šio tikslo siekiama proporcingomis priemonėmis.

Diferenciacijos pagrįstumui – aukšti reikalavimai

LVAT akcentavo, jog valstybė, nustatydamą vienodus egzamino reikalavimus, turi sudaryti ir vienodas, lygias galimybes tokiam egzaminui pasiręgti bei atvirkščiai – tik nesant vienodų galimybių pasiręgti egzaminui, gali būti nustatomos skirtingos jo užduotys. Todėl tą patį egzaminą laikantiems moksleiviams diferencijuojant šio egzamino užduotis, privalejo būti įvertinta, ar organizacinių ir kitų priemonių visuma nesudarė moksleiviams vienodų galimybių pasiruošti egzaminui ir koku mastu tokios galimybės skyrėsi.

Išplėstinė teisėjų kolegija pabrėžė, jog įsakymo pagrįstumui turi būti keliami itin aukšti reikalavimai. Diskriminacinių nuostatų įtvirtinimas, teismo vertinimu, nagrinėtu atveju sukeltų itin neigiamas pasekmes – būtų ne tik pažeisti asmenų teisėti lūkesčiai vienodomis sąlygomis įstoti į aukštąsias mokyklas, tačiau ir diskredituojama valstybinė kalba, kaip konstitucinė vertybė. LVAT nustatė, jog ŠMM, priimdama ginčijamą įsakymą, neatsižvelgė į aplinkybių visumą, rėmėsi tik dalimi reikšmingų aplinkybių, kurios tiksliai neatskleidė susiklosčiusių teisinių santykių visumos ir asmenų teisinės bei faktinės padėties skirtumų.

Todėl išplėstinė teisėjų kolegija vertino, kad atsakovas neįrodė, jog įsakyme įtvirtintos lengvatos tautinių mažumų kalba besimokantiems mokiniams buvo pagrįstos. Atsižvelgiant į tai, teismas neturėjo pagrindo įsakymo 3 punkte nustatytą reguliavimą pripažinti nediskriminaciniu ir konstatavo, jog jis prieštarauja Konstitucijos 29 straipsniui, įtvirtinančiam visų asmenų lygybės principą.

Nukelta į 3 p. ►

Lietuvių kalbos ir literatūros MBE išlaikė per 96 proc. kandidatų

Šiųmečio lietuvių kalbos ir literatūros mokyklinio brandos egzamino rezultatai neigia kalbas apie prastęjančių mokinių raštingumą, – Nacionalinis egzaminų centras (NEC) pranešė, kad minėtą egzaminą išlaikė apie 96,3 proc. visų egzamine dalyvavusių kandidatų. Tokia pati ši egzaminą išlaikiusiųjų dalis buvo ir pernai.

Šiomet pirmą kartą egzamino užduotys buvo vienodos visiems jį laikiusiesiems, nepriklausomai nuo jų mokymosi kalbos. Tačiau tautinių mažumų atstovams leista parašyti mažiau žodžių ir padaryti daugiau klaidų.

Laikyti lietuvių kalbos ir literatūros mokyklinį egzaminą šiomet rinkosi 15 tūkst. 125 jaunuoliai, egzamine dalyvavo 13 tūkst. 35 kandidatai.

Iki vakar (06 19) abiturientai turėjo teisę mokyklos vadovui pateikti apeliaciją dėl egzamino vertinimo. Pagrindinės sesijos apeliacijos išnagrinėjamos per penkias darbo dienas, pakartotinės sesijos – per tris darbo dienas po to, kai buvo paskelbti dalyko brandos egzamino rezultatai.

Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio egzamino rezultatai bus skelbiami vėliau. Jį laikė apie 23,5 tūkst. kandidatų.

Vakar vyko paskutinis pagrindinės brandos egzaminų sesijos egzaminas – informacinių technologijų valstybinis.

Šiandien (06 20) rusų kalbos ir geografijos valstybiniais egzaminais prasideda pakartotinė sesija. Joje nu-

matytus egzaminus gali laikyti abiturientai, kurie dėl rimtų priežasčių negalėjo dalyvauti pagrindinės sesijos egzaminuose, užsienio šalių mokyklų abiturientai, namuose mokytis mokiniai ir įkalinimo įstaigų asmenys.

Per pagrindinę sesiją neišlaikiusieji lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio ar mokyklinio brandos egzamino pakartotinėje sesijoje galės laikyti tik mokyklinį brandos egzaminą. Jis bus organizuojamas liepos 5 d.

Pagrindinės sesijos visų dalykų VBE rezultatus planuojama paskelbti iki liepos 12 d. Visi rezultatai (pakartotinės sesijos ir apeliacijų) bus paskelbti iki liepos 19 d.

Brandos egzaminus šiomet laikė beveik 40 tūkst. abiturientų.

Vėl populiariausi socialiniai mokslai

Nors brandos egzaminai dar nesibaigė, bendrasis priėmimas į Lietuvos aukštąsias mokyklas jau įsibėgėjo. Nuo birželio 1 d. stojantieji gali pildyti prašymus Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) sistemoje.

LAMA BPO duomenimis, pirmadienį (06 17) iki 12 val. 11 759 stojantieji jau buvo užpildę savo pirmojo etapo prašymo pageidavimus. Tai reiškia, kad buvo pasirinktos konkrečios studijų programos konkrečiuose universitetuose.

Kol kas tarp stojančiųjų mados nesikeičia. Populiariausia ir toliau išlieka socialinių mokslų studijų sritis. Ją renkasi 41,74 proc. stojančiųjų. Studijoms biomedicinos mokslų srityje gauta 20,84 proc., o technologijos mokslų srityje 13,93 proc. visų pareiktų pageidavimų studijuoti universitetuose ir kolegijose. Menų studijų sritį pasirinko 12,89 proc. stojančiųjų, humanitarinių – 5,99 proc., o fizinių – 4,6 proc.

Tarp stojančiųjų tradiciškai populiarsnės universitetinės stu-

dijos. Studijuoti universitete pareikšti 7684 pageidavimai, o kolegijose – 4080.

Beje, anot LAMA BPO, socialinių mokslų populiarumas, palyginti su pernai, yra šiek tiek sumažėjęs. 2012 m. bendrojo priėmimo metu socialinius mokslus rinko 46 proc. stojusiųjų.

Tiesa, iki bendrojo priėmimo pabaigos dar liko 36 dienos, todėl padėtis gali radikaliai pasikeisti.

Bendrajame priėmime dalyvauja 21 universitetas ir 23 kolegijos.

VBE vertintojų atranka: svarbus kriterijus – atstumas

Praėjusiame „Dialogo“ numeryje (Nr. 24 (06 13)) paskelbėme Klaipėdos miesto matematikos mokytojų metodinio būrelio laišką, kuriame uostamiesčio pedagogai reiškia nepasitenkinimą tuo, kad šiemet vertinti matematikos VBE nebuvo pakviestas nė vienas Klaipėdos matematikos mokytojas (str. „VBE vertintojai: migloti atrankos principai ir kriterijai“). To, pasak uostamiesčio matematikų, nėra buvę nė vienais metais.

„Mums labai parūpo sužinoti, pagal kokius kriterijus mokytojai kviečiami vertinti BE darbus. Pasigedome atvirumo, viešumo ir aiškių kriterijų. Kreipėmės į NEC, konkretaus atsakymo negavome...“ – rašo Klaipėdos mokytojai.

Šia tema „Dialogas“ suformulavo kelis klausimus Nacionalinio egzaminų centro (NEC) direktorei Saulei VINGELIENEI. Juos pateikiame kartu su atsakymais.

1. Kokiu principu ir kokiais kriterijais vadovaujantis atrenkami mokytojai į kandidatų darbų vertinimo komisijas tuo atveju, kai visi jie atitinka formaliai nurodomus reikalavimus (VBE kandidatų darbų komisijos vertintojų gali dirbti asmuo, turintis pedagoginę kvalifikaciją, dalykinę kompetenciją, VBE ir / ar MBE kandidatų darbų vertinimo patirtį, gebėti taikyti pagrindinius vertinimo principus ir kandidatų darbus vertinti pagal vertinimo instrukciją)?

Dalyko valstybinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertinimo komisijos vertintojai atrenkami vadovaujantis šiais kriterijais ir pagal tokias procedūras:

1. Atitinkamo dalyko vyresniojo mokytojo ar aukštesnės pedagoginės kvalifikacija.

2. Valstybinių / mokyklinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertinimo patirtis.

3. Dalyvavimas brandos egzaminų kandidatų darbų vertintojams skirtuose mokymuose.

4. Vertintojo kandidatūrai pritaria mokyklos administracija, kuri registruodama NEC duomenų perdavimo sistemoje KELTAS patvirtina, kad vertintojas yra susipažinęs su vertinamo dalyko egzamino programa, organizavimo ir vykdymo tvarka, yra sąžiningas ir atsakingas, geba dirbti savarankiškai ir turi bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių.

5. Pirmenybė teikiama gerai užsirekomendavusiems, nereikalaujantiems išskirtinių apgyvendinimo ir darbo vietos sąlygų, ankstesnių metų valstybinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertintojams ir mokytojams, kurie dirba pagal dalyko vidurinio ugdymo programą.

Užsiregistravusių VBE kandidatų darbų vertintojų sąrašas pateikiamas dalyko valstybinio brandos egzaminų vertinimo komisijos pirmininkui, kuris rekomenduoja vertintojus į vertinimo komisiją ir jos rezervą. Vertinimo komisijų sąrašus atsakingas Egzaminų skyriaus metodininkas, suderinęs su Egzaminų skyriaus vedėju ir direktoriaus pavaduotoju, atsakingu už vertinimo proceso organizavimą, pateikia NEC direktoriui.

2. Kam priklauso sudaryti (atrinkti) ir kas konkrečiai šiemet sudarė (atrinko) matematikos VBE darbų vertintojų komisiją, kurią patvirtino NEC direktorius?

Kadangi valstybinių brandos egzaminų kandidatų

darbų vertinimui šiemetams NEC skirtos lėšos padidintos nežymiai, visų valstybinių brandos egzaminų vertinimo komisijos buvo sudaromos atsižvelgiant į aukščiau minėtus kriterijus ir NEC prašymą įtraukti daugiau vertintojų, kurių nereikia apgyvendinti ir kuriems nereikia apmokėti kelionės išlaidų.

3. „Peržvelgę pakviestųjų sąrašą, padarėme išvadą, kad NEC vadovaujasi „uab'o“, priimančio tik savus, principais. Net 69 iš 130-ies vertintojų yra Vilniaus miesto ir rajono mokytojai. Vien iš Vilniaus Žirmūnų gimnazijos darbus taisys 5 mokytojai...“ (citata iš Klaipėdos matematikos mokytojų laiško).

Nacionalinis egzaminų centras organizuoja valstybinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertinimo procesą, vadovaudamasis Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu ir disponuodamas valstybės skiriamomis lėšomis. Pakviestiesiems į vertinimo komisiją ir mokyklos vadovo įsakymu komandiruojamiems vertintojams yra mokami komandiruočių kelionės išlaidos, dienpinigiai ir atlyginimas už atliktą darbą. Turime pripažinti, kad kol kas vertintojų apgyvendinimas yra vienas iš faktorių, nulemiantis vertinimo komisijos narių proporcijas iš skirtingų Lietuvos regionų.

Kaip paaiškintumėte ir kaip įvertintumėte sprendimą iš trečio pagal dydį Lietuvos miesto taisyti VBE darbų nepakviesti nė vieno mokytojo, o iš vienos Vilniaus gimnazijos pakviesti net 5 (jau nekalbant apie 69 sostinės vertintojus iš 130-ies)?

Šis sprendimas paremtas Nacionalinio egzaminų centro galimybėmis apmokėti kelionės išlaidas ir užtikrinti vertintojų apgyvendinimą. Vilniaus miesto atstovams, dalyvaujantiems dalyko VBE kandidatų darbų vertinimo procese, yra mokami tik dienpinigiai ir atlygis už atliktą darbą.

4. Klaipėdos matematikos mokytojai NEC ir ŠMM siūlo:

„Abiturientų valstybinių egzaminų darbus taisyti reikėtų kviešti mokytojus regiono principu proporcingai laikančiųjų valstybinius egzaminus abiturientų skaičiui. Tai būtina dėl to, kad mokytojai, dalyvavę vertinime, parvežtų visas žinias iš vertinimo virtuvės savo

■ S.Vingelienė

kolegoms. Žinia, vertinant darbus, neretai kyla įvairių ginčų, kurių metu būna priimamas bendras sprendimas. Šias naujienas turėtų žinoti visi abiturientus egzaminams ruošiantys mokytojai – ne vien vilniečiai.“

a) Ar pritartumėte tokiam vertintojų komisijos sudarymo principui?

Šį siūlymą tikrai galima svarstyti. Beje, prieš kelerius metus Nacionalinis egzaminų centras yra taikęs vertintojų kvietimo dalyvauti užsienio kalbos (anglų) ir lietuvių kalbos (gimtosios) VBE kandidatų vertinimo komisijos darbe principą pagal savivaldybes. Tuomet NEC sulaukė kritikos, kad paminamas savanoriškumo ir laisvo pasirinkimo principas. Bet jei visų mokomųjų dalykų mokytojai bus solidarūs ir sutiks, kad toks vertintojų atrankos principas būtų taikomas ir įgyvendinamas, o ne tik deklaruojamas, sudarant visų mokomųjų dalykų VBE vertinimo komisijas, manytume, kad tai būtų svarus argumentas, prašant didinti finansavimą, skirtą vertintojų veikloms.

b) Kieno – NEC direktoriaus, ministro ar ko kito – prerogatyva priimti sprendimą dėl tokio principo taikymo sudarant vertintojų komisijas?

NEC direktoriaus įsakymu patvirtintame Valstybinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertinimo tvarkos apraše (2013 m. gegužės 21 d. Nr. (1.3.)-V1-59) yra įvardyti valstybinių brandos egzaminų kandidatų darbų vertintojų atrankos kriterijai.

Sprendimą dėl vertintojų atrankos principo taikymo pagal regionus NEC direktorius gali priimti, tačiau galimybės jį realizuoti priklausys nuo ŠMM skiriamo finansavimo, visų mokomųjų dalykų mokytojų sutikimo, vertintojų kvalifikacijos ir kasmet kintančios kandidatų, pasirinkusių laukti brandos egzaminus, statistikos.

„Dialogas“ dėkoja NEC direktorei už išsamius atsakymus.

NAUJIENOS

Egzamino užduotys tautinių mažumų moksleiviams palengvintos nepagrįstai

► Atkelta iš 2 p.

Siekdama tinkamo konstitucinių vertybių balanso ir atsižvelgusi į tai, jog dar nėra pasibaigusi šių metų brandos egzaminų sesija bei vyksta stojimo į aukštąsias mokyklas procesas, LVAT nustatė, jog ginčyta įsakymo nuostata laikoma panaikinta nuo 2013 m. rugsėjo 1 d.

Atgarsiai prieštaringi

Paskelbus teismo sprendimą, Lietuvos lenkų rinkimų akcija (LLRA) išplatino pareiškimą, kuriame teigia, kad nors sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas, bet ministro D.Pavalkio įsakymas galios dar

vienerius metus. „Yra didelė tikimybė, kad per tą laiką bus pakeista dabar galiojanti Švietimo įstatymo redakcija ir bus grįžta prie senosios jo redakcijos, kuri, niekam netrukdydama, galiojo per visą Nepriklausomybės laikotarpį. Tokiai Seimo narių iniciatyvai po pateikimo buvo pritarta dar pernai, – pareiškime teigia LLRA. – Tenka apgailestauti, kad į politinius ginčus politiškai įtraukia teismus, kurie verčiami priimti sprendimus, nesusijusius su jų tiesioginiu darbu.“ LLRA akcentuoja, kad lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas iš esmės negali būti suvienodintas, nes „gimtoji kalba visada liks gimtoji, o kita, kad ir

tokia svarbi kaip valstybinė, visada liks tik išmokta“. „Iš prigimties žmogus negali turėti dviejų gimtųjų kalbų. Akivaizdu, kad nauja Švietimo įstatymo redakcija turi būti pakeista ir grįžta prie senosios jo redakcijos. Tikimės, kad būtent taip ir bus“, – pareiškė LLRA.

Pareiškimą ta pačia proga išplatinęs Seimo opozicijos lyderis A.Kubilius pažymėjo, kad ministras turi prisiimti asmeninę atsakomybę dėl Konstitucijai prieštaraujančios situacijos Lietuvos švietimo sistemoje sukūrimo ir viešai atsiprašyti su priešingos visuomenės.

„Po sukeltos sumaišties, kai pataikauda-

mas koalicijos partneriams ir remdamasis aiškiai klaidinga logika pasirašė antikonsitucinį įsakymą, ministras D.Pavalkis pirmiausia turėtų atsiprašyti Lietuvos žmonių ir ypač – abiturientų. Nuo šiol visiškai nebeaišku, ar universitetai baigiamojo lietuvių kalbos egzamino balus laikys teisėtais, kaip ir kokiais rezultatais remiantis abiturientus turės priiminti aukštosios mokyklos“, – situaciją komentavo A.Kubilius.

Pasak opozicijos lyderio, švietimo ir mokslo ministras nedelsdamas privalo paaiškinti, kaip nuo šiol elgtis būsiesiems studentams ir universitetų vadovybei.

„Dialogo“ inf.

DEBESIJOS MOKYKLA, arba koks mokymasis bus ateityje

► Atkelta iš 1 p.

Kaip galima šeiminkauti, kaip įmanoma valdyti be-
maž visą planetą, neturint kompiuterių, telefonų, duomen-
nis perrašinėjant ranka ant popieriaus ir keliaujant laivais?
O juk karalienės Viktorijos valdymo ir imperijos klestėji-
mo metu būtent taip viskas ir vyko.

Pasak profesoriaus, jau tada britai sukūrė globalų kom-
piuterį, kurį sudarė žmonės. Jis tebėra ir šiandien. Jį vadi-
name biurokratinio administracinio aparatu. Kad toks apa-
ratas veiktų, reikia daug žmonių. Todėl buvo sukurtas ki-
tas aparatas – tai mokykla. Mokyklos parūpina žmonių, kurie
gali funkcionuoti kaip biurokratinio administracinio aparato
dalys. Jos turi atitikti tris reikalavimus: gerai rašyti, nes
duomenys rašomi ranka; gerai skaityti ir sugebėti mintinai
dauginti, dalinti, sudėti ir atimti. Be to, tos dalys turi būti
identiškos, kad viena, pavyzdžiui, paimta iš Naujosios Ze-
landijos ir nugabenta į Kanadą, sugebėtų tučtuojau vykdyti
savo funkcijas. Anot S.Mitros, puikūs Viktorijos laikų in-
žinieriai sukūrė tokią patvarią sistemą, kad ji išliko iki šių
dienų ir „tebegamina“ identiškus žmones aparatui, kurio jau
nėra. „Imperijos nebėra, tad ką ketiname daryti su tais „brė-
žiniais“, pagal kuriuos mokyklose gaminami identiški žmo-
nės? – klausia mokslininkas. – Ką ketiname daryti toliau,
jeigu apskritai ketiname ką nors daryti?“

Ji nuostabi, bet nereikalinga

Nepaisant to, kas išdėstyta, S.Mitra nepritaria teigian-
tiesiems, kad dabartinė švietimo sistema yra sugedusi. „Ji
nesugedusi. Ji nuostabiai sukonstruota. Tiesiog jos mums
daugiau nereikia. Ji atgyveno“, – tikina profesorius.

Pasak S.Mitros, neuromokslas pateikia įrodymų, kad reptili-
nė, smegenų centre esanti jų dalis, pajutusi grėsmę, išjungia visa
kita – taip pat ir prefrontalinę – už mokymąsi atsakingą – sme-
genų žievę. Bausmės ir egzaminai suvokiami kaip grėsmė, tai-
gi jie blokuoja smegenų veiklą. S.Mitra stebisi: „Mes priverčiam
vaikus išsijungti smegenis ir prašome: „Parodyk, ką moki.“

Anot mokslininko, imperijų laikais tokios sistemos
reikėjo, nes reikėjo žmonių, galinčių išgyventi grėsmingo-
mis sąlygomis. Tačiau imperijų laikai praėjo. „Kas mūsų
amžiuje vyksta su kūrybiškumu? Svorio centrą turime
grąžinti nuo grėsmės prie malonumo“, – teigia S.Mitra.

Pasak profesoriaus, biurokratinį aparatą aptarnaujančių
klerkų darbą perėmė kompiuteriai. Jų yra tūkstančiai. Žmo-
nėms, kurie valdo tuos kompiuterius, nebūtina mokėti ra-
šyti kaligrafiškai ir dauginti skaičius mintinai. Tačiau jiems
reikia mokėti skaityti – atidžiai ir kritiškai. „Taip yra šiandien,
bet mes nežinome, kokie darbai bus ateityje, – sako S.Mitra. – Ži-
nome tik, kad žmonės dirbs ten, kur jiems patogiau, kada jiems
patogu ir kaip jiems patogiau.“

Daug apie vieną ar truputį apie viską?

Lietuvoje neseniai viešėjusios Danijos alternatyvaus švie-
timo centro vadovės Anne Hoejholt nuomone, pagrindinė
mokyklų funkcija – perduoti žinias, tačiau dėl milžiniško in-
formacijos srauto tai padaryti tampa be galo sudėtinga. Pasak
jos, yra keletas būdų, kaip spręsti šią problemą. Galima tapti
vienos srities specialistu, tačiau tokiu atveju žmogaus žinios
apie pasaulį bus labai siauros, trūks konteksto. Galima įvairio-
mis žiniomis dalintis tarpusavyje, tačiau tam reikia užmegzti
glaudžius ryšius su kitais daug išmanančiais žmonėmis. „Vai-
kai turi žinoti, kad gyvenime labai svarbu bendradarbiauti
tarpusavyje“, – vieną iš ateities švietimo tikslų įvardijo danė.
Jos teigimu, vaikams reikėtų įdiegti principą, kad geriau ži-
noti visko po truputį apie daug dalykų negu daug apie vie-
ną, o apie kitus – nieko. Vaikus reikia mokyti būti savaran-
kiškus, pačius ieškoti atsakymų į jiems kylančius klausimus.
Jiems turi būti įdiegiama nuostata, kad mokytis reikės visą gy-
venimą, kad šis procesas nepasibaigs su mokyklos baigimu, –
įsitikinusi A.Hoejholt.

„Turime mokyti vaikus mąstyti savo galva, būti kūrybiš-
kus, lanksčius, ugdyti jų gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių.
Šis prisitaikymas reiškia gebėjimą atlikti daug skirtingų už-
duočių ir save įsivaizduoti skirtingose situacijose. Ateities
vaikai turi gebėti spręsti daugiau nei vieną problemą vienu
metu. Šioje srityje senoji mokymosi sistema pralaimi: vaikai
nuo pirmos klasės išgirsta mokytojos paliepiamą sėstis į suo-

■ „Manau, kad suradau savarankišką švietimo sistemą.
Jos struktūra formuojasi be aiškaus įsikišimo iš išorės, o naujos
randasi, kai sistema ima daryti tai, kam nebuvo sukurta“, –
teigia edukacinių technologijų tyrinėtojas prof. S.Mitra.

lus – ir tuose suoluose praleidžia 12 metų. Tam, kad gebėtum
būti lankstus, turi judėti – turi naudotis savo rankomis, gal-
va, pamatyti daug įvairių dalykų savo akimis ir paliesti ran-
komis“, – sakė alternatyvaus švietimo šalininkė.

S.Mitra: reikia leisti mokytis

Profesorius S.Mitra nepaliauja tvirtinęs, kad į mokymąsi
mes turime žiūrėti kaip į saviorganizacinio švietimo produk-
tą. Jo nuomone, organizuoti mokymosi neįmanoma – gali-
ma tik leisti arba trukdyti jam vykti. Mokytojo pareiga, anot
profesoriaus, – išjudinti mokymosi procesą, o paskui lieka tik
stovėti nuošaly, stebėti vyksmą ir juo žavėtis.

Tokį požiūrį mokslininkas susiformavo iš daugybės
savo atliktų eksperimentų, kurie įrodė, kad pasitelkę in-
ternetą vaikai gali mokytis savarankiškai, jeigu tai jie daro
mažomis grupelėmis, pasitardami tarpusavyje ir jeigu
aplinka skatina jų smalsumą.

Pirmuosius eksperimentus jis atliko 1999 m. Naujajame
Delyje (Indija). „Sienoje, kuri skyrė mano biuro kvartalą nuo
lūšnynų, išmušiau skylę ir joje įmontavau kompiuterį – pasi-
žiūrėti, kas būtų, jeigu kompiuterį gautų vaikai, kurie kitaip
jo niekad neturėtų, kurie nemoka anglų kalbos ir nežino, kas
yra internetas“, – pasakoja S.Mitra. Prijungęs kompiuterį prie
spartaus interneto ir palikęs veikti, po dienos jis rado vaikus
jau naršančius internete ir aiškinančius vienas kitam, kaip tai
daryti (apie šį ir kitus S.Mitros projekto „Skylė sienoje“ eks-
perimentus plačiau – „Dialogas“, 2011, Nr. 10).

Geri klausimai – žavingi atsakymai

Šiomet S.Mitra paskelbė dar vieną saviorganizacinio
švietimo aplinkų (*Self Organized Learning Environments*)
kūrimo projektą ir pakvietė visus padėti jam sukurti *De-
besijos mokyklą*. Pasak profesoriaus, tai būtų iš trijų ele-
mentų – interneto ryšio, bendradarbiavimo ir paskatini-
mo – susidedanti mokymosi laboratorija. Joje vaikai tyri-
nėtų pasaulį mokydami vieni iš kitų, naudodamiesi de-
besijos ištekliais ir padedami jos mentorių. (Prisimintina,
kad terminą *debesija* informacinių technologijų specialis-
tai naudoja apibūdinti paslaugoms, kurioms pateikti ne-
reikia jokių papildomų programų – tik interneto ryšio.)

S.Mitra sako, kad Debesijos mokykloje turi būti kelia-
mi esmingiausi klausimai. Panašūs į tuos, kuriuos vienas ki-
tam užduodavo į dangų žiūrėdami Akmens amžiaus žmo-
nės. Pavyzdžiui: „Kas tos tviskančios švieselės?“ Anot profe-
sorius, mes užmiršome tuos nuostabius klausimus – paver-
tėme juos klausimais, pavyzdžiui, apie tangentą. „Bet ar tai
patrauklu?“ – klausia S.Mitra. Pasak jo, sudominti devyn-
metį galima paklausančiais: „Jeigu meteoritas skrietų link Že-
mės, kaip išsiaiškintum, ar jis pataikys į planetą, ar praskries
pro šalį?“ Ir jeigu vaikas paklaus: „Ir kaipgi tai išsiaiškinti?“,
tereikia jam pasakyti: „Yra stebuklingas žodis *tangentas*“ – ir
palikti jį vieną, – vaikas viską išsiaiškins.

Profesorius teigia su devynmečiais išbandęs ir kitus es-

mingus klausimus: kada susikūrė pasaulis ir kaip jis baig-
sis; kas vyksta su oru, kai kvėpuojame, ir t. t. „Mokytojui
tereikia užduoti gerą klausimą, o paskui pasitraukti į šalį
ir žavėtis atsakymais“, – tikina S.Mitra.

Dar profesorius pažymi, kad esminis dalykas Debesi-
jos mokykloje yra paskatinimas. S.Mitra tikina, jog visuo-
se savo eksperimentuose mokymosi ugnelę įžiebė ir kurs-
tė vaikams sakydamas: „Tai bent! Kaip jums tai pavyko?!“

Viskas iš debesies

Debesijos mokykloje labai svarbus ir Močiučių debe-
sis. Taip S.Mitra pavadino kelis šimtus bričių, kurios atsi-
liepė į jo skelbimą: „Jei esate britė močiutė, jei turite in-
ternetą ir interneto kamerą, – ar galite dovanai skirti man
vieną valandą per savaitę?“

Pasak profesoriaus, per pirmąsias dvi savaites atsilie-
pė 200 močiučių. Ir kai kuriam nors iš vaikų iškyla rū-
pesčių, viena iš močiučių susisiečia su juo per *Skype* ir
viską sutvarko. Pristatydama savo Debesijos mokyk-
los idėją TED konferencijoje S.Mitra paminėjo neseniai
jo stebėtą tokią pagalbos suteikimo situaciją: močiutė iš
Diglso (*Diggles*) kaimo šiaurės vakarų Anglijoje patalki-
no atokiame Indijos Tamil Nadu valstijos kaime gyve-
nančiam vaikui: atstumas tarp jų buvo 6000 mylių.

„Mes nenorime būti atsarginės didžiojo žmonių kom-
piuterio dalys, – tiesa? Tad mokymosi ateitį turime kurti
patys“, – ragina profesorius. S.Mitra teigia norintis pasirū-
pinti, kad viso pasaulio vaikai, sudominti svarbių klau-
simų (šių jiems parūpins tarpininkai), turėtų galimybę leis-
tis į intelektualinius nuotykius, išmokti bendrauti ir dirbti
kartu. Profesorius tiki, kad tai daryti vaikams padės jo
kuriam Debesijos mokykla. „Čia praktiškai nėra žmonių.
Yra tik viena kita močiutė, kuri pasirūpina vaikų sveika-
ta ir saugumu. Visa kita – iš debesies: debesies šviesas įžie-
bia, debesies jas užgesina, – viskas iš debesies, – pasakoja
S.Mitra. – Padėkite man sukurti tokią mokyklą.“

Profesorius sako, kad pagalbininkai jam reikalin-
gi ir dėl kitos priežasties. „Jūs patys galite kurti savi-
organizacinio švietimo aplinkas namuose, mokykloje, klu-
buose – bet kur. Tai labai lengva. Yra puikus dokumen-
tas, kurį parengė *TED.com*, jame paaiškinta, kaip tai da-
ryti“, – nurodo S.Mitra. Savo idėjos pristatymą profeso-
rius baigia pasakojimu apie vaikus Himalajų aukštikalnė-
se. Ten, 12 000 pėdų aukštyje, kur oras išretėjęs, jis kadaise
sumontavo du sienos kompiuterius – vaikai prie jų rinkosi
pulkais. Tuosyk S.Mitra vienai mažai mergaitei pasiguo-
dė: „Žinai, noriu po kompiuterį padovanoti visiems, kiek-
vienam vaikui, bet nežinau, kaip tai padaryti.“ Mergaitė
ištisė į jį ranką ir tarė: „Taip ir padaryk.“

„Tai buvo geras patarimas. Juo ir vadovaujuosi“, – už-
baigia savo prezentaciją profesorius S.Mitra.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Ieva LOZURAITYTĖ,
Vilniaus Tuskulėnų vidurinės
mokyklos moksleivė

Pasirodo, viskas baigiasi, net PUPP.

Kaip ir tikėjau, anglų kalbos ir matematikos patikrinimai ėjo ir praėjo nepastebimai, o va lietuvių kalbos... Užduotyse nebuvo nei dramos, nei melodramos, tik faršas, todėl neaišku – verkti dabar ar juoktis.

Rašymo užduotis. Pasirinkimas – iš amžinai nuliūdusio J. Aisčio (aš alergiška lietuviškių literatūros dūsavimo manieroms, – taigi atkrinta), kažkokio beminčio (atseit apie kokybišką gyvenimą ir vartojimą) iš *bernardinai.lt* paimto rašinėlio, kuris tiek banalus, kad net nėra ką apie jį pasakyti, ir užduoties apie mokėjimą mokytis su miglota įvestimi (taip pat paimta iš *bernardinai.lt*, taigi aišku, kad egzaminų sudarytojai nežino tą vienintelę interneto svetainę). Visi tekstai, pateikti įvestyse, prieštariauja klausimams po įvesčių arba nelabai susiję su jomis. Tačiau kažką pasirinkti reikia, tad ren-

PUPP: gaidžio kiaušiniai

kuosi mažiausią blogybę – trečią variantą, tikėdamasi, kad teksto suvokimo užduotys bus aiškesnės.

Pagal PUPP 2013 metų nuostatus suvokimui mums turėjo būti pateikti du tekstai – vienas grožinės literatūros, kitas – negrožinės literatūros tekstas kultūrine tema.

Žiūrim, ką turim: abu tekstai susiję su Vaižgantu – vienas apie jį, kitas jo. Net rašybos užduotys... iš Vaižganto (teisybės dėlei – dar ir iš... J. Aisčio ir A. Nykos-Niliūno bei J. Šukio). Išvada: XXI amžiaus Lietuvoje nebesukuriama tekstų, kurie leistų patikrinti, ar esame raštingi. Negeras įtarimas, kad tai aiškus nykstančios valstybės ir nykstančios jos kalbos simptomas, nes kažkodėl anglų kalbos patikrinimui buvo pateikti šiandieninės anglų kalbos tekstai.

Tokį įtarimą sustiprina ir „kultūrinis“ tekstas – Vaižganto laiškas sesers dukrai. Turiu pasakyti, kad mums, septyniolikmečiams, jis labai aktualus: apie laišką (1926 m.) iškeltas „kultūrinės“ aktualijos – Vaižganto svorio ir pilvo apimties pokyčius ir iš to turinčią plaukti išvadą apie laiško autoriaus asmenybės brandą – tik ir kalbamės per *Skype'ą* ar *Facebook'ą*.

Na ką, kultūrinis ar ne kultūrinis tas laiškas, vis tiek reikia kažką atsakyti. Pirmi du klausimai prašo įvardyti, už ką rašantysis dėkoja adresatui ir kokios tai užuominos. O dėkoja jis sesers dukrai už atsiųstus gaidžio kiaušinius. Va čia ir *stop*. Aš – iš Vil-

niaus, kaime niekad nesu buvusi, man gaidys tas pats kaip dramblys, gyvą gaidį, kaip ir gyvą dramblių, mačiau tik zoologijos sode ir per televiziją. Tad stengiuosi mąstyti logiškai: juk gaidys – vyras, taigi biologiškai turi turėti kiaušinius. Vadinasi, būna ir vištos, ir gaidžio kiaušinių (tik gaidžio turbūt retesni, nes parduotuvėse ant pakuočių užrašyta „Vištų kiaušiniai“, iš to išplaukia, kad gaidžio kiaušinių turbūt būna tik gurmanų maisto parduotuvėse). O jei esama ir vištos, ir gaidžio kiaušinių, tai atsakymas tegali būti vienas – Vaižgantas padėjo už atsiųstus gaidžio kiaušinius.

Juokiatės, egzaminų klausimų sudarytojai, kad nesupratau perkeltinės reikšmės? O kodėl turiu žinoti 100-o metų senumo posakius bei jų perkeltines reikšmes? Galiu lažintis, kad jūs taip pat nežinote mano kartos vartojamų posakių ir jų perkeltinių reikšmių. Tad jeigu jūsų už tai neatleidžia iš darbo, – gal ir man negalima dėl to mažinti pažymio? Tarsi akivaizdu, kad archajiško posakio perkeltinės reikšmės aiškos tik to laikmečio žmonėms ir filologams, todėl į egzaminų klausimus dešimtokams (mes juk ne filologijos studentai) tokie tekstai neįtrauktini.

PUPP pasakėčios moralas toks: supratau, kad kultūra (primenu, antrasis tekstas turėjo būti kultūrine tema) – tai Naglio Šulijos orų prognozės ir savo stropus svorio tikrinimasis („Oras pas mus tebėra šaltas. Vos aną pirmadienį Nemuno ledai baigė išeit pro

Veliuoną. <...> O mano pilvas tai, ačiū Dievui, vis didesnis auga. Vasarą buvo tik 77 kilogramai, po Palangos rados 80 kilogramų, o, išpasninkavus šią šventą gavėnią, jau – 82 kilogramai.“). Tad, nepriklausomai nuo PUPP rezultatų, manau, kad esu labai kultūringa, nes dažnai pasisveriu ir Šuliją tenka išgirsti. O kad būčiau dar kultūringesnė, po PUPP lietuvių kalbos egzaminą biologiją, kurią buvau nusprendusi mokytis B lygiu, nusprendžiau mokytis A lygiu, nes kas žino, ar per VBE dvyliktos klasės lietuvių kalbos egzaminą vėl negausiu klausimų iš biologijos.

O kol dar neprivalau ruošti dvyliktos klasės lietuvių kalbos egzaminui ir studijuoti gaidžio anatomijos bei fiziologijos, galiu mėgautis svaigiai apgaulinga Lietuvos vasara, su lėtai byrančiu laiku, be privalėjimo rinktis, be priverstinio akiračio plėtimo ir skubėjimo į sėkmę.

Kaip čia neprisiminsi, kur ta sėkmė – mano PUPP egzaminų streso nuėmėjas – Lanos Del Rey koncertas; ji dainuoja „Born to die“ (štai ko mes klausomės, ponai egzaminų užduočių sudarytojai, ir štai kas mums rūpi; mūsų buvo pilna salė *Siemens* arenoje ir mums nereikėjo sinchroninio vertimo į lietuvių kalbą, – jo mums reikia iš Vaižganto kalbos).

Tad geriau būti tingia kate, besimėgaujancia saule ir nekeliančia egzistencinių klausimų apie praėjusio amžiaus gaidžio kiaušinius.

➤ ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

Keturioliktoji įžvalga: APIE SLENKSČIUS, UŽTVARAS IR VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ

Algirdas ZABULIONIS,
švietimo konsultantas*

Švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis pasiūlė nustatyti stojimo į aukštąsias mokyklas slenkstį. „Dar turime universitetų, kurie priima visus, kurie atėjo šiaip ne taip įgiję bendrąjį išsilavinimą... Slenksčio įvedimas stojimui į aukštąją mokyklą – tai tas pirmas žingsnis, ką mes ruošiamės padaryti, kad atsirinktume vis tik žmones, kurie turi motyvaciją mokytis“, – kalbėjo ministras gegužės pabaigoje Lietuvos studentų sąjungos (LSS) organizuoto tyrimo „Akademinių sąžiningumo indeksas 2013“ pristatyme („Dialogas“, Nr. 22).

Noras gal ir aiškus, – tik kiek jis teisiškai korektiškas ir kaip toks požiūris paveiks visą šalies bendrojo ugdymo sistemą? Suprantame švietimo sistemos problemas – nesame patenkinti tuo, ką žino ir geba mūsų abiturientai, bet... kodėl rūpinamės tik tais, kurie norės tęsti mokslus aukštosiose mokyklose? Jie juk dar šio to galės išmokyti. O kaip tie kiti, kurie niekur ne(i)stos? Ar nebūtų paprasčiau „sutvarkyti“ brandos egzaminus ir per jų sistemą siekti aukštesnės kokybės? Juk dabar Švietimo įstatymas sako: „Vidurinis išsilavinimas įgyjamas baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius brandos egzaminus.“ Jei egzaminus išlaikyti „pasmerkti“ visi, tai lieka tik ištverti tuos 12 metų mokykloje.

Pasistengsiu būti tikslus: kiekviena aukštoji mokykla turi teisę nusistatyti papildomus reikalavimus stojantiems (prie to būtinojo – turėti vidurinį išsilavinimą). Juk anksčiau taip ir būdavo: kiekvienas universitetas rengdavo stojamuosius egzaminus ir per jų skaičių, užduočių sunkumą, išlaikymo slenkstį galėjo valdyti stojimo procesą. Bet nacionaliniu lygiu jokio kito reikalavimo stojančiajam – išskyrus turėti brandos atestatą – nebuvo. Ir dabar atskira aukštoji mokykla gali įvesti papildomus specifinius reikalavimus, bet

tai nebus bendri reikalavimai visiems stojantiems. O ŠMM nori apriboti visų stojančiųjų teises. Tai pirmiausia devalvuos ir taip jau žemą brandos atestato vertę: atsiras „tikrasis“ brandos atestatas „už slenkščio“ ir kažkoks nepilnavertis jo šešėlis „iki slenkščio“. Tačiau ne tik tai, – įvedus papildomus barjerus į šalies aukštąsias mokyklas gali susidaryti daug įdomių situacijų. Lietuvos Respublika dar 1999 metais ratifikavo Lisabonos konvenciją dėl kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regione. Ji labai paprasta: kandidatui į universitetines studijas yra tik vienas bendras reikalavimas – turėti vidurinį savo šalyje pripažintą išsilavinimą. Tokį išsilavinimą Lietuvoje patvirtina brandos atestatas, tad visi jį turintieji turi ir formalią teisę stoti į universitetą visoje šalyje, kurios ratifikavo Lisabonos konvenciją. Įvedus papildomą „slenkštį“ stojantiems į Lietuvos aukštąsias mokyklas, kažkas neteks teisės į studijas universitete savo šalyje, bet... galės sėkmingai įgyti universitetinį išsilavinimą kitoje šalyje (tiek Europos Sąjungos, tiek Baltarusijoje ar Rusijoje). Įdomu, kaip vėliau pripažinti universiteto diplomą absolventui, kuris neturėjo teisės stoti į universitetą Lietuvoje?

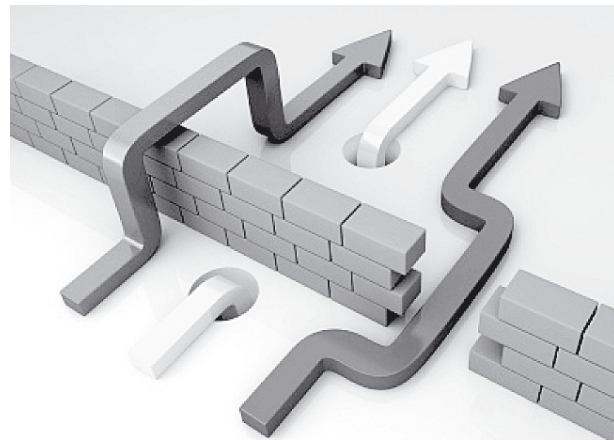
Bus ir daugiau problemų – reikės peržiūrėti tarptautines sutartis. Pavyzdžiui, 2000 m. vasario 18 d. Taline pasirašyta Latvijos, Estijos ir Lietuvos sutartis dėl išsimokslinimo pripažinimo Baltijos valstybių aukštojo mokslo erdvėje teigia, kad Lietuvos Respublikoje teisę į aukštąjį mokslą suteikia brandos atestatas (ir jokių kitų papildomų reikalavimų, žr. 3 str.). Panaši šiuo požiūriu ir 2009 m. lapkričio 26 d. Kijeve pasirašyta sutartis su Ukrainos Respublika, ir dar daug kitų.

Tad pakelti vidurinio išsilavinimo kokybę nors daliai abiturientų „iš viršaus“ – per stojimo į aukštąsias mokyklas reikalavimus – nėra taip jau lengva. O, atrodytų, paprastesnis kelias – per reiklius brandos egzaminus visiems – irgi nėra toks jau lengvas ir reikalauja politinės drąsos. Juk šiuo atveju gana didelė abiturientų dalis gali tų egzaminų neišlaikyti (oi,

negraži bus Lietuvos statistika Europos švietimo erdvėje ☹, – kaipgi vėliau kalbėti apie visuotinį vidurinį išsilavinimą?).

Tačiau sunkiausias švietimo politikui yra kitas klausimas: o kas bus su tais egzaminų neišlaikiusiais (arba pagal ministro siūlomą variantą – neperlipusiais per slenkstį)? Ką gi jie darys? Nejau liks tik kaip dainoje – Ispanijos plantacijose, Airijos glėby... (na gal dar Kembridže ar Oksforde ☺)?

Tad gal pradėkime nuo šio pagrindinio klausimo? Tikiu, kad jį išsprendus jau nebereikės kalbėti nei apie slenkščius, nei apie kitokias užtvaras.

*Jau dešimtmetis, kaip galiu sakyti – esu nepriklausomas švietimo konsultantas. Per tą laiką dirbau daugiau nei dvidešimtyje įvairių pasaulio šalių, mačiau tikrai daug švietimo reformų. Gal todėl ir į Lietuvos švietimo sistemos kaitos virą žiūriu truputį iš šono. Pirmiausia stengiuosi aiškintis ne kaip jie vyksta, bet suprasti, kur jie mus nuves, kokios buvo jų priežastys ir tikslai. Juk daugeliu atvejų kaitos žingsniai užgožia, pasidaro daug svarbesni už patį kelionės tikslą.

Tad noriu su „Dialogo“ skaitytojais pasidalyti savo įžvalgomis apie įvairius Lietuvos švietimo sistemos aspektus, kartais – netikėtus, kartais – kasdieninius, ne tikėdamasis skaitytojų nustebinti, bet kviesdamas susimąstyti.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Kaip išeiti į pensiją?

Mokykloje dirbu direktoriaus pavaduotoju ir dvejus metus laikinai einu direktoriaus pareigas.

Man 65 m., todėl noriu nutraukti darbo sutartį. Kokia tvarka mokyklos steigėjas privalo išleisti mane į pensiją ir kokia išeitinė išmoka man priklauso? Mano pedagoginio darbo stažas – 44 m.

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 127 str. 2 dalimi, darbuotojas turi teisę nutraukti neterminuotą darbo sutartį, apie tai raštu išpėjęs darbdavį ne vėliau kaip prieš keturiolika darbo dienų, jeigu jis įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdamas toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje. Darbo sutartis tokiais atvejais turi būti nutraukiama nuo darbuotojo prašyme nurodytos dienos.

DK 140 str. 3 dalis numato, kad, nutraukus darbo sutartį pagal DK 127 str. 2 dalį, darbuotojui išmokama jo dviejų mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka, jeigu įstatymai ar kolektyvinės sutartys nenustato kitaip.

Taip pat pažymėtina, jog kai asmuo dirba pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių, tai jos pagal DK 127 str. 2 dalį nutraukiamos ar keičiamos atskirai – nepriklausomai viena nuo kitos.

Toks darbo sutarties nutraukimo kelias įgijus teisę į visą senatvės pensiją įprastinėmis sąlygomis būtų trumpiausias. Tačiau Jūsų padėtis neįprasta, nes tuo pat metu esate ir darbdavys, ir darbuotojas. Todėl ir tvarka, kuria vadovaujantis mokyklos steigėjas privalėtų išleisti Jus į pensiją, nėra nustatyta.

Manytina, kad optimalų – Jus ir Jūsų darbdavį tenkinantį sprendimą galima rasti vadovaujantis DK 125 str. Jūs galite raštu pasiūlyti mokyklos savininkui nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu, paprašyti kompensacijų, nepanaudotų atostogų ir kitų sąlygų, kurias Jūs turėtumėte dirbdamas pagal dvi įprastines darbo sutartis. Primintina DK 125 str. nuostata: jeigu kita darbo sutarties šalis su pasiūlymu sutinka, turi per septynias dienas apie tai pranešti šaliai, pateikusiai pasiūlymą nutraukti darbo sutartį. Sutarusios nutraukti sutartį, šalys sudaro raštišką susitarimą dėl sutarties nutraukimo. Susitarime numatoma, nuo kurio laiko sutartis nutraukiama, ir kitos sutarties nutraukimo sąlygos (kompensacijų, nepanaudotų atostogų suteikimo ir kt.). Jei antroji šalis per nustatytą laiką nepraneša, kad sutinka nutraukti sutartį, laikoma, kad pasiūlymas nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu yra atmestas.

Ar turi teisę direktorius dalinti pavaduotojos etatą?

Nuo rugsėjo 1 d. ketinu grįžti į darbą mokykloje iš motinystės atostogų. Prieš jas visu etatu dirbau direktoriaus pavaduotoja ugdymui.

Ar direktorius turi teisę padalyti mano etatą į dvi dalis, kurias, kaip nugirdau, ketina skirti man ir mane pavadavusiai pedagogei?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 180 str. 3 d., per vaiko priežiūros atostogų laikotarpį darbuotojui paliekama darbo vieta (pareigos), išskyrus atvejus, kai įmonė visiškai likviduojama. Todėl grįžusi į darbą Jūs turite teisę reikalauti ankstesnių pareigų, į kurias kitas darbuotojas turėjo būti priimtas pagal terminuotą darbo sutartį, iki pasibaigs Jūsų vaiko priežiūros atostogos, ir atleistas suėjus darbo sutarties terminui pagal DK 126 str.

Kokios išpėtojo teisės?

Dirbu reorganizuojamoje mokykloje. Esu išpėta apie būsimą atleidimą, laikiu, kada direktorius pasiūlys kitą darbą. Ar turiu teisę kreiptis į direktorių ir nurodyti pareigas, į kurias sutinku būti perkelta?

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija yra išaiškinusi (2009 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-102/2009), kad kitas darbas darbuotojui gali būti siūlomas individualiai, bet gali būti siūlomas ir suteikiant darbuotojui informaciją apie laisvas darbo vietas įmonėje ir sudarant sąlygas išpėtam apie atleidimą darbuotojui pareikšti norą būti perkeltam, svarstant darbuotojo iniciatyvą dėl perkėlimo. Pasak LAT, darbdavio pareiga perkelti išpėtą apie būsimą atleidimą darbuotoją į kitą darbą reiškia darbuotojo teisę būti perkeltam į kitą darbą, kurį jis pagal profesiją, specialybę, kvalifikaciją ir, reikiamais atvejais, sveikatos būklę gali dirbti. Ši teisė gali būti įgyvendinama ir darbdavio, ir darbuotojo iniciatyva. Įstatyme nenustatyta, kieno iniciatyva turi vykti perkėlimas į kitą darbą vykdant Darbo kodekso 129 str. 1 d. nuostatą dėl perkėlimo į kitą darbą.

Todėl darytina išvada, kad darbuotojas turi teisę siūlyti darbdaviui perkėlimo į kitą darbą variantus, o darbdavys turi juos svarstyti.

Kas turi teisę pasirinkti atostogų laiką?

Dirbu mokyklos sekretore. Atstogauti noriu liepą, bet direktorius neleidžia. Ar turiu teisę pasirinkti atostogų laiką?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 169 str., teisę pasirinkti kasmetinių atostogų laiką po šešių mėnesių nepertraukiamojo darbo įmonėje turi asmenys iki aštuoniolikos metų bei nėščios moterys ir darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų. Be to, kasmetinės atostogos pageidaujama laiku suteikiamos darbuotojams, kurie namie slaugo ligonius ir neįgaliuosius, taip pat asmenims, sergantiems chroniškais ligomis, kurių paūmėjimas priklauso nuo atmosferos sąlygų, esant medicinos įstaigos rekomendacijai.

Parengė Vytautas STRAZDAS

KONFERENCIJOS

Tėvai mokykloje: mokyklą kuriame kartu

Asociacija „Lietuvos tėvų forumas“ (LTF) surengė (06 15) praktinę konferenciją „Tėvai mokykloje: mokyklą kuriame kartu“. Ji buvo skirta mokinių tėvams, mokytojams, aukštesniųjų klasių mokiniams ir visiems, besidomintiems šiaandieniniu švietimu. Pagrindinis konferencijos tikslas – mokinių tėvų ir mokytojų bendradarbiavimo skatinimas prisidedant prie būtinų pokyčių ugdymo procese. Renginyje dalyvavo apie 50 žmonių.

Pranešimą konferencijoje skaitė Humanistinės pedagogikos asociacijos valdybos narė, pradinių klasių mokytoja S.Petrailienė. Surengta praktinė patyriminio mokymo sesija. Darbavosi 5 diskusinės grupės, skirtos išnagrinėti tokias temas, kaip: ką iš tiesų gali tėvai; kaip mokyklą prisideda prie mūsų vaikų laimės; kaip stiprinti siektinų švietimo tikslų įgyvendinimą; kaip kurti mokyklos bendruomenę; kaip kurti gyvenimo mokyklą. Šiose apskritojo stalo diskusijose dalyvavo ne tik konferencijos dalyviai, bet ir kviestiniai svečiai.

Darbo grupėse vykusių diskusijų rezultatai buvo pristatyti konferencijos pabaigoje. Nuspręsta, jog tėvai savo galias gali treniruoti savo vaikų klasėje, o sustiprėję – toliau telkti mokyklos bendruomenę, burti gyvenvietės ar miesto tėvus bendrai savišvietai bei skirti laiko valstybinio lygmens iniciatyvoms. Šiuo metu rengiama konferencijos rezoliucija, kurios pagrindiniai akcentai yra šie:

- Keisk mąstymą – pakeisi vaiko ateitį.
- Nėra man draugų ir priešų, visi – mano Mokytojai.
- Nuo kiekvieno iš mūsų priklauso pokyčiai.
- Savišvietai skiriamas laikas telkia žmones bendriems tikslams.
- Humanistinė pedagogika – tai tas vertybinis pagrindas, kuris pripildo ugdymo turinį dvasingumu per Mokytoją.
- Plėtodami emocinį intelektą padedame vaikams atrasti save.
- Dalindamiesi gerąja patirtimi stipriname vieni kitus.

LTF inf.

Geros pamokos receptas

Vilniaus „Minties“ gimnazijoje įvyko Vilniaus miesto matematikos mokytojų metodinė konferencija „Geros pamokos receptas“. Joje kalbėjo 12 matematikos mokytojų iš įvairių sostinės mokyklų. Jie pristatė savo labiausiai pasisėkusias pamokas ir tų pamokų išplėstinius planus. Iš pranešimų buvo sudarytas „pamokų paruoštukų“ aplankas, kurį gavo visi konferencijos dalyviai. Savo naujausius projektus konferencijoje pristatė leidyklos TEV (ateities vadovėlius 3M) ir „Šviesa“ (projektus „Aktyvios klasės sprendimas“ ir „eŠviesa“).

Apie renginį „Dialogui“ parašė konferencijos koordinatore Vilma Jonušienė.

■ Nuotraukoje – VU MIF Matematikos ir informatikos metodikos katedros docentas dr. Romualdas Kašuba.

Dalijosi svajonių mokyklos vizijomis

Kauno r. Vandžiogalos vidurinėje mokykloje įvyko pirmoji Kauno r. mokinių konferencija „Mano svajonių mokykla“. Ja siekta pasidalyti kūrybine patirtimi, stiprinti mokinių motyvą mokytis, atskleisti kūrybinius gebėjimus, skatinti mokinius viešai kalbėti, diskutuoti ir t. t. Mokiniai konferencijoje pristatė savo ir draugų svajonių mokyklas: tai buvo kruopščiai paruošti žodiniai (su skaidrėmis) bei stendiniai pranešimai, kiti kūrybiniai darbai (iš molio nulipdyta mokykla, piešiniai, koliazai...). Pranešimus paruošti padėjo ir mokinius į konferenciją lydėjo jų logopedės, specialiosios pedagogės, technologijos, dailės mokytojos bei socialinė pedagogė.

„Atminimui apie pirmąją rajoninę konferenciją visi mokiniai ant didelio lapo piešė savo delniukus, ant kurių užsirašė savo vardus bei mokyklų pavadinimus. Kieme ant asfalto spalvotomis kreidelėmis piešė savo svajonę, kurią paleido į dangų kartu su muilo burbulais tikėdami, kad jų svajonės išsipildys“, – rašo „Dialogui“ Vandžiogalos vidurinės mokyklos specialiosios pedagogės Egidija Briedienė ir Audronė Bajarūnienė.

NE SPAUDAI

Nuogaliai

Nuo Anderseno laikų tik ir girdi: karalius nuogas, karalius nuogas... Kad taip nors sykį pamačius nuogą karalienę!

Kęstutis MILIAUSKAS

Pasvarstymai apie vertinimą

(su priemaiša kūrybos)

► Atkelta iš 1 p.

Grupės didelės, vyresniesiems vertintojams krūvis milžiniškas – nuo antros savaitės pusės jų tik viršugalviai bekyšojo iš darbų krūvos ir garsus atodūsis išduodavo juos dar gyvus esančius. Įdomu, kur bus išleisti nuo neatvykusių (oi, rupkės, protingi...) vertintojų sutaupyti pinigai? Juk net kontrolinis vertinimas „sutrauktas“ į vieną dieną – pliusiukui, kad atseit dirbta, padėti... Galime tik pasvajoti, kad NEC vertintojams kaip tam M.Martinaičio Kukučiui duos kokią premiją ar bent pagirs visuotiniame narių susirinkime. O kol kas:

esu tik Škėmos žmogėnukas –
kodas numeris XXX3
kryžiukas, nuliukas, lipdukas
lipdukas, nuliukas, kryžiukas
iš esmės – Absoliutus Nulis...
Zoori, išgelbėk mane
Mano naivume, išgelbėk mane
Mano baime, išgelbėk mane
Mano pasiaukojime, išgelbėk mane
Mano Beprotybe, išgelbėk mane
daugiau niekada, niekada, niekada...

Trys viename, bet ne šampūnas. Kas?

Atsakymas: *vertintojas!*

Šįmet NEC „uždarbiauja“ be jokio sąžinės graužimo: nors vertintojais pasirūpinti, juos apmokyti, sukviesti buvo tiesioginė centro pareiga, bet, kaip čia įprasta, viskas nugulė ant vargšų eilinių ir vyresniųjų vertintojų pečių – visai nesvarbu, kiek grupėje žmonių, kiek neatvyko, susirgo, nemoka, nežino – maksimalios normos buvo taikomos grupei, o ne konkrečiam vertintojui. Negana to, mokinio darbe „copy – paste“ principu buvo klaidingai nurodyta, kad reikia užbrėžti ne 500, o tik 400 žodžių ribą, tad vertintojai privalejo kiekviename darbe dar paskačiuoti trūkstantus 100 žodžių. Tarsi to dar būtų negana, vertinimo lapas irgi priminė sociologinių tyrimų anketą: reikėjo nurodyti visus autorius, kuriais mokiniams rėmėsi! Nes kažkam tai įdomu, kažkas nori žinoti populiariausius tarp mokinių rašytojus. Jaunystėje teko taip uždarbiauti – pildyti sociologų duotas anketas, apklausti žmones. Taip ir atostogoms užsidirbdavau. O čia – viskas už dyką – ir vertinimas, ir skaičiavimas, ir apklausos.

o laikas eina
po suolu (ant suolo – neleidžia)
stovi neišgerta ir atšalus kava
mineralinio vandens buteliukas
skauda pilvą
ir koja sutino –
nebelenda į batą
ir kala vinį į smilkinį Laikas:
– nespėji, nespėji, nespėji...
tampį poetu, nes
jau suvoki Beprasmybę.

Žemiau balos lygio...

Pasirašėme, kad nekalbėsime apie mokinių darbus, bet tikrai niekas neuždraus pakalbėti apie kai kurių mokytojų

Lizetos Lozuraitytės nuotr.

lygi. Nepažįstu aš tų mokytojų, negaliu įvardyti nei vardais, nei pavardėmis, jie, kaip ir aš, tik kodas XXXX ir... jų darbo rezultatas – įvertintas egzamino rašinys. Nepatikėsit, bet mokytojai vertina darbus, nors nemoka gramatikos, vertina darbus, nors nemoka skyrybos, vertina darbus, nors neskaitė programinių kūrinių!.. Tad kaip šaukštas deguto pagadina statinę medaus, taip vienas kitas nemokša įstrigdo viso centro darbą: antrasis vertintojas negali patikėti savo akimis, kad vertinimai skiriasi keliolika taškų (vos iš 50 galimų), tad skaito darbą kelis kartus, konsultuojasi su kolegomis, tada tą darbą skaito vyresnysis vertintojas (ir vėl kelis kartus), o tada neša vertinimo komisijos pirmininkui.

Jau daug metų grasinama, kad mokykloms ar švietimo skyriams bus pranešta apie nemokančius dalyko mokytojus, deja... Gaila jų mokomų vaikų. Gaila savęs, nes visus tokių „mokytojų“ darbus tenka daryti iš naujo. Nežinau, ar galima reikalauti jiems *atleidimo*, nors tokia buvo šiųmetinė VBE rašinio tema.

Apie ką tylėsime šįmet?

Kiekvienais metais prieš vertinimą tenka išklausti pagąsdinimų apie atsakomybę už internete paskleistą informaciją. Atvirai sakant, nesuprantu – ar mes su kokiomis valstybės paslaptimis dirbame? Įdomu, kiek tokie pagąsdinimai teisėti ir ar tikrai turėsime atsiskaityti už internetinius komentarus mamųčių forumuose? Gal tie „forumų stebėtojai“ galėtų užsiimti tiesioginiu savo darbu?

Antano Škėmos romano herojus nuolat šaukdavosi paslaptingojo *Zoori*, mums taip ir nepavyko išsiaiškinti, kas jis toks. Kaip nepavyksta išsiaiškinti, kas tas NEC – organizacija ar vienas žmogus, nes šįmet, ilgą laiką nebuvo tikro direktoriaus (bet buvus pavaduotoją, vis dėlto *ėjusią direktoriaus pareigas*), tiek užduotys, tiek vertinimo tvarka, ins-

trukcijos visų dalykų yra tiesiog tragiškai neprofesionaliai parengta. Toks vaizdas, kad atsakomybės prisiimti niekas net neketina. Per lietuvių kalbos ir literatūros VBE šiurkščiai pažeista Egzamino programa, skelbusi, kad egzamino autoriai bus lietuviai, – nebus nei Homero, nei Šekspyro, nei Gėtės, nei Kafkos, nei Adomo Mickevičiaus su Česlovu Milošu. Tiesa, graikų, anglų, vokiečių ar austrų nebuvo, užtat du lenkai – A.Mickevičius ir Č.Milošas – puikavosi užduotyse kaip niekur nieko! Ar sulauksime atsakymo į klausimą *kodėl*? O gal ši informacija – valstybės paslaptis, už kurią pasirašėme tylėti?

Gal tylėti privalome apie tai, kad parinkti autoriai apskritai netiko temoms? Kad nepaisėme vertinimo instrukcijos reikalavimo remtis esminėmis, pagrindinėmis privalomo autoriaus temomis, nes nenorėjome skriausti vaikų? Geriausiųjų vaikų.

O gal tylėti reikia apie tai, kad nepaisydami *absoliutaus nulio* turėjome įvertinti visą darbą ir užpildyti visą vertinimo lapą? Niekada taip nebuvo! Juk net vaikui aišku, kad nebus tų absoliučių nulių už autorių – įjungs kompiuterio programoj funkciją „ignoruoti“ ir suvertins viską pagal gautus taškus, nes tikrų rezultatų niekam nereikia, tokia politika, šįmet ŠMM svarbu sustabdyti geriausiųjų nutekėjimą į užsienio universitetus (III lygio reikalavimai praktiškai nepasiekiami), o tie *nulinio lygio* buvę nebuvo...

Be abejo, tylėti reikia apie tai, kad klaidų sąvada duoti tik pirmąjį vertinimo dieną ir tik vertintojams – tarsi kitiems mokytojams jų nereikėtų, tarsi mokiniams tokia informacija nebūtų labai reikalinga. Įdomu, kas sąvado autorius ar autoriai ir kiek tokia informacija patikima, kodėl pernai buvo vienaip, o šįmet – kitaip. Atsakymo nėra. Nebus. Nes klausiu valstybinės paslapties. O ji tokia – karalius nuogas, ponai...

Vertintoja nr. XXX3

➤ MOKYKLOSE

15-os metų bendradarbiavimo tradicija

Kiekvienais metais Skuodo Bartuvos progimnazijos ir Gargždų „Kranto“ pagrindinės mokyklos mokytojų atstovai susitinka, kad aptartų mokinių ugdymo sėkmes ir problemas, įvairius bendradarbiavimo aspektus. Pernai mokslo metų pabaigoje gargdiškiai lankėsi Skuode, o šįmet Skuodo Bartuvos progimnazijos mokytojų grupė buvo nuvykusi į Gargždus. Apžiūrėtas renovuotos „Kranto“ mokyklos pastatas, pasidžiaugta neseniai atnaujintu vidaus kiemu, jame įkurtais ir puoselėjama gėlynais. Vėliau bendrauta neformalioje aplinkoje Lapiuose, sodyboje „Prie šaltinio“.

„Mūsų ugdymo įstaigos yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartį, mus sieja ne tik pramoginiai, bet ir dalykiniai susitikimai, – rašo „Dialogui“ Skuodo Bartuvos progimnazijos direktorius **Virginijus Jokšas**. – Lapkritį „Kranto“ mokyklos mokytojai aktyviai dalyvavo mūsų progimnazijoje vykusioje metinėje konferencijoje „Vertinimas vardan mokymosi“. Ir skuodiškiai noriai dalyvauja mokyklos Gargžduose organizuojamuose renginiuose.“ Šis gražus bendradarbiavimas užsimezgė prieš 15 metų, tuomet abi mokyklos dar buvo vidurinės.

■ Bendradarbiaujančių mokyklų atstovų susitikimas sodyboje „Prie šaltinio“ (Lapiuose)

Kai šokis yra gyvenimas

Aš – Vilniaus Volungės darželio-mokyklos šokių mokytoja Lina. Taip pat direktoriaus pavaduotoja ūkiui toje pačioje įstaigoje. Ir nors mano gyvenimo prasmė, pašaukimas yra šokis, tvarkyti ūkį tai visai netrukdo. Gal net kaip tik padeda, nes ir per gyvenimą einu šokio žingsniu, ir ūkį tvarkau šokio ritmu. Todėl ir labai svajoju viską įrodyti šokiui.

Prieš keletą metų, kai mūsų įstaiga vadinosi Volungės pradinė mokykla, kada pradėjo masiškai mažėti vaikų klasėse, rengiau Šokio fiestą pavadinimu „Mes esame“, lyg norėdama įrodyti, atkreipti dėmesį – pažiūrėkite, mes tikrai esame. Mūsų švietimo atsakingiesiems tai tebuvo beviltiškas šauksmas tyruose. Tačiau Dievui, matyt, to užteko: Jis išgirdo – mes tikrai esame. Šiandien esame Volungės darželis-mokykla. Ir mūsų daug. Mes draugiški, linksmi, kuriantys, gyvenantys ir pas mus gera.

Šia žinute ir noriu visiems apie tai pranešti.

Labai norėjau per šokį parodyti, kad esame vieninga bendruomenė, ir, manau, man pavyko. Mes šokome visi! Mūsų mažiausieji – lopšelinukai, kurie tik nuo spalio lanko įstaigą, mūsų darželinukai, mūsų mokinukai, mūsų pedagogai, mūsų administracija ir net mūsų tėveliai. Ir kiekviena grupė, klasė šoko po atskirą šokį, kuriuos sujungėme prasingu scenarijumi. Kėlėme saulę, lijomė lietučiu, buvome vabaliukais, jūreivėliais, puikiausiai perpratome kitų tautų šokius, pynėme pramoginių šokių siuitą – ją šoko pedagogai; Keistuolių teatro „Karališką lopšinę“ savo vaikams šoko tėveliai; administracija, pedagogai, mokinukai ir darželinukai susijungė į vieną, keturias kartas jungiantį šokį...

Ir visai nesvarbu, kad neturėjau darželinukų šokio pamokoms skirtų valandų, kad niekas nemokėjo už repeticijas su tėvais ar pedagogais, – svarbiausia noras ir džiaugsmas vaikų bei suaugusiųjų, kurie šoko.

Dėkoju visai nuostabiai savo įstaigos bendruomenei. Dėkoju šokiui, kuris mus sujungė! Ir savo šeimai, kuri mane suprato ir palaikė, kai mamos ir žmonos „šiek tiek“ nebūdavo namie...

Lina BIČIŪNIENĖ,

Vilniaus Volungės darželio-mokyklos šokių mokytoja

■ Volungiškiečiai šoka ne tik savo įstaigoje: šokio Katedros aikštėje akimirkos.

Metodinė diena Alytaus Dzūkijos pagrindinėje

„Nepraleisk nė mažiausios progos pasidalinti patirtimi ir nepajusi, kiek daug atsirast norinčiųjų atsilyginti tuo pačiu – padėti tau. Šia žinoma tiesa mūsų mokyklos mokytojai, vadovai ir mokiniai stengiasi gyventi kasdien. Mums ne naujiena priimti kolegas. Nemažai jų jau pabuvojo mūsų ugdomosiose erdvėse, sėmėsi patirties ugdymui ir saviugdai. Šįsyk sulaukėme nemažo būrio svečių – Lazdijų mokyklos-darželio „Vyturėlis“, Birštono vienkiamio darželio-mokyklos, Birštono gimnazijos bendruomenės atstovų. Susibūrę į besimokančių mokyklų tinklą su šių mokyklų komandomis jau gvildenome mokinių pažangos problemas, dalijomės patirtimi, stengėmės atsakyti į kitus ugdyme kylančius klausimus. Pastarosios dienos susitikimo tikslas buvo atskleisti pradinį klasių mokinių kūrybinių ir praktinių gebėjimų ugdymą, pasitelkiant naujas ugdymo organizavimo formas (Mąstymo žemėlapių)...“ – dalijasi pradinį klasių metodinės grupės pirmininkė **Nijolė Amšiejienė**. Po intensyvaus darbo – pažintinio praktinio proceso, kurį metodinės dienos dalyviams organizavo šios informacijos autorė, į „Kūrybines dirbtuves“ svečius pakvietė mokytoja V.Steniukynienė: pedagogės miklino piršteliu gamindamos atviruką – dėklą šokoladui.

■ Besimokančių mokyklų tinkliuko komandos

Sporto šventė „Tėtis ir aš“ Kretingalėje

Klaipėdos r. Kretingalės vaikų lopšelis-darželis vasarą sutiko nuotaikingą sporto šventę „Tėtis ir aš“. Ją organizavo auklėtoja **Valdonė Galvanauskienė**, „Dialogui“ apie ją parašė lopšelio-darželio direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Zita Povilienė**.

Paskutiniai mokslo metų dienų aidai Tytuvėnuose

Apie Kelmės r. Tytuvėnų gimnazijos paskutiniąsias pastarųjų mokslo metų dienas „Dialogui“ parašė mokytoja **Bronislava Buchienė**.

Viena iš gimnazijos septintų klasių dvi paskutinių savaitių dienas skyrė karjeros ugdymui bei pažintinei veiklai: vieną dieną su savo vadove lankėsi miesto bibliotekoje, pašė ir policijos nuovadoje, o kitą dieną skyrė istorijai. Tądien mokiniai perėjo per didelę miestelio dalį, susipažino su namais, ant kurių kabo memorialinės lentos, sužinojo apie žmones, palikusius pėdsaką ne tik Tytuvėnų, bet ir Lietuvos istorijoje... Ne tik žmonės, bet ir įvykiai garsino nedidelį Žemaitijos pakraščio miestelį. Prieš 150 metų praužusio 1863-ųjų sukilimo pėdsakai dar gilūs vietinių gyventojų atmintyje. Septintokai aplankė tarpumiškyje esančias sukilėlių kapines, sužinojo apie žuvusius vadus ir eilinius sukilėlius, suprato, kad ir žmonių gyvybėmis kartais prekiaujama, mat, sukilėlių dislokacijos vietą kažkoks netikėlis išdavė už pinigus.

Vėliau mokiniai leido sau papramogauti – nukeliavę prie Giliaus ežero kaitinosi prieš saulutę, maudėsi dar neįšilusiam ežere, grožėjosi gamta...

JAV kadetai padėjo nugriauti sieną

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos bendruomenė, pasitikdama 20-ąjį jubiliejų, gražina gimnazijos erdves. Planuodami pagerinti vidaus estetinį vaizdą, gimnazistai ir mokytojai nusprendė išversti nereikalingą sieną, kuri temdė koridorius. Tokia me pavojingame ir sunkiame darbe pasisiūlė talkininkauti JAV karinių pajėgų kadetai, kurie atvyko į Šiaulius mokyti lietuvių karius anglų kalbos. Viešnagės metu kadetai inicijavo projektą, kurio tikslas buvo pagelbėti mokymo įstaigai. Kaip tik tokios pagalbos reikėjo mūsų gimnazijai, – pasakoja gimnazijos Ugdymo skyriaus vedėja **Diana Vaidžiulė**. Susipažinę visi kartu kibo į darbą – ir mažiau nei per dvi valandas siena buvo išgriauta.

Šeimų sveikatos šventė Vaiguvoje

Mokslo metų pabaigoje Šeimų sveikatos šventę Kelmės r. Vaiguvoje Vlodo Šimkaus vidurinėje mokykloje organizavo mokinių taryba, vadovaujama direktorės pavaduotojos ugdymui S.Aginskienės.

Po direktorės I.Vileikienės sveikinimo žodžio šventė pradėta smagių ėjimu-bėgimu renovuotame mokyklos stadione, – praneša „Dialogui“ **Saulius Tamoševičius**.

Tarpmokyklinėse varžybose nugalėjo draugystė

Šilalės r. Žadeikių pagrindinėje mokykloje įvyko draugiškos tarpmokyklinės sportinės varžybos, skirtos Tarptautinei vaikų gynimo dienai paminėti. Renginio šeiminkų, Šilalės r. Pajūralio ir Tenenių pagrindinių mokyklų mokiniai ir mokytojai rungėsi krepšinio, tinklinio, futbolo, smiginio rungtyse. Patys stipriausieji jėgas išbandė 16 kg svarmens kėlimo rungtyje, – praneša „Dialogui“ Žadeikių mokyklos kūno kultūros mokytojas **Artūras Žymančius**. Pasak informacijos autoriaus, nugalėjo draugystė.

„Romuvėlės“ stovyklautojai – Telšių žvėrinčiuje

Šiaulių „Romuvos“ progimnazijos dieninės stovyklėlės „Romuvėlė“ stovyklautojai lankėsi Telšių žvėrinčiuje. „Vos išlipusius iš autobuso mus pasitiko būrys ožkų su ožiukais... Daug džiaugsmo vaikams suteikė šernė Jadzė su mažais dryžuotais šerniukais, meškinas Timas. Stebėjome, kaip elgiasi grakštus danielius, kaip ant akmenų laipioja muflonai, ant šakos snaudžia didingas apuokas... Vėliau aplankėme ir Žemaitijos kaimo muziejų, kuriame susipažinome su turtingo, vidutinio ir vargingo ūkininko sodybomis“, – įspūdžiais dalijasi mokytoja **Daiva Popovienė**.

Parengti dokumentai dėl švietimo finansavimo gerinimo

Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) siekia, kad jau nuo šio rugsėjo dėl mažėjančio mokinių skaičiaus nepanaudoti mokinio krepšelio pinigai liktų švietime, o šiam tikslui skiriamos biudžeto dotacijos apimtys pagal galimybes būtų didinamos. Tai leistų išsaugoti mažesnes mokyklas kaimo vietovėse, amortizuoti lėšų trūkumą klasių komplektams išlaikyti, padidinti pedagoginių psichologinių tarnybų finansavimą bei atlikti kitus būtinus pakeitimus.

Tai numatyta įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatas parengtuose „Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių“ ir „Mokinio krepšelio metodikos tobulinimo“ projektuose. Juos rengė Švietimo ir mokslo ministerijos darbo grupės, kurių veikloje dalyvavo švietimo profesinių sąjungų, švietimo asociacijų, Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovai, ŠMM specialistai. Birželio pradžioje projektai svarstyti ministerijos Kolegijos posėdyje ir jiems iš esmės pritarta. Projektai derinami su suinteresuotomis institucijomis ir bus teikiami Vyriausybei.

„Mūsų įsitikinimu, dėl mokinių skaičiaus mažėjimo atsilaisvinusios mokinio krepšelio lėšos turi būti investuojamos į švietimo kokybę ir prieinamumą, todėl kitų metų valstybės dotacija švietimui turi būti ne mažesnė kaip šiemet. Reikėtų atsakyti Biudžeto patvirtinimo įstatymo nuostatos, pagal kurią dėl sumažėjusio mokinių skaičiaus nuo rugsėjo 1 d. nepanaudota specialios tikslinės dotacijos dalis mokinio krepšeliui finansuoti paskutinį metų ketvirtį grąžinama į valstybės biudžetą“, – sako švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis.

Kolegijos posėdyje ministras taip pat išsakė siekiamybę didinti dabartinį mokinio krepšėlį.

Pagrindiniai siūlymai dėl mokinio krepšelio metodikos keitimo

- **Didinti mokinio krepšėlį.** Pagrindinė problema, su kuria susiduriama finansuojant ugdymo reikmes, – finansavimo mažėjimas, mažėjant mokinių skaičiui. Trūksta lėšų klasių komplektams išlaikyti, pedagogų išeitinėms ir kitoms susijusioms išmokoms. Dėl sumažėjusio mokinių skaičiaus nuo rugsėjo 1 d. nepanaudota specialios tikslinės dotacijos dalis mokinio krepšeliui finansuoti paskutinį metų ketvirtį grąžinama į valstybės biudžetą. Siekiant spręsti klasių komplektų finansavimo problemą, siūloma mokinio krepšėlį, kurio dydis šiuo metu yra 3310 Lt, padidinti 38 Lt (atitinkamai 1 proc. būtų padidinta savivaldybių perskirstoma mokinio krepšelio lėšų dalis), o išeitinėms ir kitoms susijusioms išmokoms skirti lėšas, kurios pagal dabartinę tvarką ketvirtąjį ketvirtį dėl sumažėjusio

■ **Švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis:** „Stengsimės išlaikyti mažas kaimo mokyklas. Dažnai jos yra vieninteliai kultūros židiniai kaimo vietovėse.“

mokinių skaičiaus nuo rugsėjo 1 d. grąžinamos į valstybės biudžetą. Biudžeto patvirtinimo įstatymo nuostatos dėl lėšų grąžinimo į valstybės biudžetą turėtų būti atsakyta.

- **Tikslinti koeficientus.** MK metodikoje siūloma tikslinti kai kuriuos sutartinių mokinių apskaičiavimo koeficientus, nes ne visi atitinka ugdymo planų ir nustatytų mokinių skaičiaus vidurkius. Atsižvelgiant į „Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių“ pakeitimus, mažinami tam tikrų mokyklų 11–12 klasių mokinių skaičiaus vidurkiai, pagal kuriuos apskaičiuotas mokinio krepšelis bus didesnis.

- **Didinti pedagoginių psichologinių tarnybų finansavimą 20 proc.,** nes lėšų labai trūksta, o specialistų kvalifikacijai keliama aukšti reikalavimai.

- **Nustatyti aiškius finansavimo kriterijus miesto pakraščio, daugiakalbėje aplinkoje esančių ir mišrių mokyklų mokiniams.**

- **Atsisakyti lėšų perskirstymo tarp savivaldybių metų eigoje** (ne rugsėjo 1 d.) dėl mokinių judėjimo tarp skirtingų savivaldybių mokyklų, nes perskirstomos sumos nedidelės, o administravimas sudėtingas. Lėšos tarp to pa-

ties steigėjo mokyklų būtų perskirstomos tik pagal rugsėjo 1 d. duomenis, pasikeitus mokinių skaičiui.

- **Centralizuoti lėšas išoriniam vertinimui.** Mokinio krepšelyje neliktų lėšų, skirtų išoriniam mokyklų vertinimui, – jos bus planuojamos centralizuotai Švietimo ir mokslo ministerijos biudžete.

- **Didinti R koeficientą.** Siekiant, kad ugdymo finansavimas ne tik išliktų šių metų lygio, bet ir didėtų, apsispręsta į MK metodikos pakeitimų projektą įtraukti nuostatą dėl vidutinio sąlyginio pedagogo tarifinio atlygio koeficiento R didinimo, kuris leistų pedagogų tarifinių atlygių koeficientų minimalią ribą pakelti iki koeficientų vidurkio. Papildomai 2014 m. tam reikėtų skirti 63 mln. Lt.

Pagrindiniai siūlymai dėl mokyklų tinklo kūrimo

- **Mažinti reikalavimus vidurinėms mokykloms** dėl 11–ujų klasių sudarymo, taip pat reikalavimus vidurinėms mokykloms, pretenduojančioms tapti gimnazijomis. Mieste esančios mokyklos galėtų turėti po dvi 11 ir 12 klases (dabar privalo turėti 3 vienuoliktąsias klases), o kaimo mokyklos, pretenduojančios tapti gimnazijomis, – po vieną 11 ir 12 klases (dabar privalo turėti dvi). Siūloma, kad miesto mokyklos tautinės mažumos kalba galėtų turėti po vieną 11, 12 klasę, o pretenduojančios tapti gimnazijomis – po dvi klases, taip pat mažinti mokinių skaičiaus vidurkį.

- **Leisti mokyklai turėti struktūrinį padalinį:** neformaliojo švietimo skyrių, daugiafunkcij, gimnazijos skyrių ar filialą, veikiantį kitoje vietovėje.

- **Leisti mokykloms jungti po dvi nebūtinai gretimas 5–8 klases.** Siūloma atsakyti taisyklės, kad jungiamos gretimos klasės: 5 su 6, 6 su 7, 7 su 8. Šias klases mokykla galės jungti po dvi savo nuožiūra.

- **Mokykla galės mokyti nuotoliniu būdu,** jei atitiks ministro nustatytus kriterijus.

- **Specialus reikalavimas.** Vienintelė gyvenamojoje vietovėje esanti vidurinė mokykla, norinti tapti „ilgąja“ gimnazija, įgyvendinančia savitos pedagoginės sistemos atskirus elementus, privalės turėti ministro patvirtintą šios sistemos sampratą.

Planuojama, kad dauguma nuostatų turėtų įsigalioti nuo kitų metų pradžios. Ar visa, kas numatyta, galės būti įgyvendinta, paaiškės tik apsisprendus dėl 2014 metų biudžeto.

ŠMM informacija

Užs. 453

SEMINARAI

Kad istorija mums kalbėtų

2013-ieji skirti Vilniaus geto sunaikinimo 70-mečiui paminėti. Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazija bendradarbiaudama su tarptautiniu žydų kultūros ir istorijos institutu *Centropa* organizavo Vilniuje pirmąjį mokytojų seminarą. Jo metu buvo priminta XX a. žydų (Lietuvos piliečių) tragedija, mokytojai mokėsi pasitelkdami vaizdines priemones kitaip pateikti istorinę medžiagą.

Naujai ir įdomiai mokyti XX a. istoriją yra labai sunku. Kaip pateikti mokiniui objektyvius faktus? Kaip išmokyti kritiškai įvertinti išsakant savo nuomonę? Ypač mokydami žydų tautos istorijos susiduriame su daugybe mitų ir stereotipų. Kaip parodyti mokiniui, kad šios tautos istorija yra mūsų dalis, kurios negalima atsieti nuo bendros pasaulio istorijos?

„Mes, mokytojai, privalome kalbėti tik tiesą, nieko daugiau, tik taip suge-

bėsime priartinti mokinius prie tragedijos. Jie turi tai naujai išgyventi ir suvokti, kad mes buvome ir esame vienos valstybės piliečiai“, – kalbėjo pradėdamas seminarą Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazijos direktorius M.Jakobas. Direktoriaus kalba buvo pilna asmeninių išgyvenimų, atsiminimų, gilių pamąstymų, už ką ir todėl įvyko ši tragedija – holokaustas.

Seminaras vyko dvi dienas. Pranešimą apie žydų tautos stereotipus lietuviškoje literatūroje mokytojams skaitė VDU profesorius Š.Liekis. Dalyviai turėjo unikalią galimybę pamatyti ir išgirsti holokaustą išgyvenusios F.Brancovskajos pasakojimus.

Centropos organizacijos tikslus bei veiklos gaires seminare pristatė jos vadovas E.Serotta. Ši organizacija interviu būdu renka holokaustą išgyvenusių žmonių prisiminimus. Pagal tai ruošiama

metodinė medžiaga mokytojams: dokumentiniai filmai, pamokų planai, projektiniai darbai. Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazija jau trejus metus bendradarbiauja su šia organizacija, integruoja pamokas, vykdo bendrus projektus. Nuo šių metų bendromis pastangomis rengia mokymus Lietuvos mokytojams. *Centropos* vienas iš pagrindinių tikslų parodyti du skirtingus žydų gyvenimo periodus: iki holokausto ir po jo. Šios informacijos dažniausiai pasigendame mokykliniuose vadovėliuose.

Praktinius užsiėmimus, grupinį darbą seminare vedė ir organizavo šios informacijos autorė ir jos kolegė anglų kalbos mokytoja T.Paberžienė. Mūsų gimnazistai pristatė savo tarptautinius projektus, vykdomus su Detroito mokykla, kuriame filmukus pagal biografijų metodą. Mokytojai buvo mokomi dirb-

ti su *Centropos* medžiaga. Mokant istorijos labai svarbus vaizdingumas, todėl organizavome ekskursiją po žydiškąjį Vilnių bei aprodėme žydų bendruomenėje esančią *Centropos* parodą, suskirstytą pagal atskiras tematikas: žydų kasdienybė, laisvalaikis, mokslas ir kt. Nuo rudens šią parodą bus galima užsisakyti ir į savo mokyklas.

Šio seminaro metu aiškiai parodėme, jog naujoviškas istorijos mokymas bei jos pateikimas pasitelkiant vaizdines priemones padeda geriau suvokti ir išgyventi tautos tragediją (nebūtinai žydų – istorija nepašykštėjo išbandymų ir kitoms tautoms). Toks mokymas priverčia mokinį užduoti sau klausimą: ką aš galiu padaryti, kad to nebūtų ateityje?

Gintarė KUKLIENĖ,

Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazijos istorijos mokytoja

Idėjos ateina kartu su galia jas įgyvendinti

Irma KUOJENĖ,

*Palangos lopšelio-darželio „Pasaka“
direktoriaus pavaduotoja ugdymui*

Praėjusiais metais išsikėliau tikslą: pagerinti darbuotojų mikroklimatą įstaigoje ir žmonėms parodyti, kad tereikia pakeisti savo požiūrį į darbą ir šis gali tapti ne vien pagrindiniu pajamų šaltiniu, bet ir labai įdomia, kūrybine veikla, kuri teikia pasitenkinimą ir galimybę save realizuoti. Tikslui pasiekti nusprendžiau parašyti projektą. Nekantrauju pasidalinti savo pamąstymais apie jo įgyvendinimą.

Spontaniškai

Įstaigos projektas vadinosi „Kartu mes galime viską“. Kadangi daugelis pedagogų, mano manymu, nelabai linkę dalyvauti projektinėse veiklose, aš nuslėpiau, kad mūsų bendruomenė dalyvauja projekte, ir stengiausi, kad kiekviena veikla būtų tarsi neplanuota, spontaniška, be išankstinio pasirodymo ar laukiamų rezultatų: tokiomis aplinkybėmis pedagogai tos veiklos nesureikšmina ir tiesiog mėgaujasi ją vykdydami.

Projekto įgyvendinimo pradžioje buvo atliktos bendruomenės narių anketinės apklausos, vyko diskusijos, panaudotas interviu metodas. Siekta išsiaiškinti, kuo mūsų bendruomenė stipri ir kuo silpna bei kaip būtų galima trūkumus pašalinti, silpnybes paversti stiprybėmis.

Bendruomenė manė, kad įstaigoje nėra tradicijų, kad nuveikti darbai – nevertinami, kad jau nieko negalime pakeisti. Tačiau analizuojant per apklausą gautus rezultatus įsitikinome, kad esame neteisūs: turime kuo didžiuotis, esame labai darbštūs ir kūrybingi, kiekvienas įstaigos darbuotojas vertingas, o trūkumas tas, kad mums stigo atsakomybės už save ir kitus, savęs bei kitų įvertinimo. Tai, o taip pat neprotinga ir nereikalinga tarpusavio konkuren-

cija mažino žmonių motyvą dirbti ir jausti pasitenkinimą savo veikla.

Kiekvienam pedagogui – konkretus laikas

Pirmiausia ieškojau būdų, kaip galėčiau daugiau laiko skirti konkrečiam žmogui. Taigi nusprendžiau kiekvienam pedagogui skirti konkretų savo darbo dienos laiką. Žinojimas, kad tas konkretus laikas yra skirtas tik jam, padėjo kiekvienam darbuotojui susikonscentruoti į tik jam rūpimus klausimus ar problemas, atsirado didesnis pasitikėjimas savimi ir kitais, galimybė tiesiog pasikalbėti prie arbatos puodelio, išsipasakoti savo džiaugsmus ir rūpesčius. Pirmus metus dirbantys pedagogai tapo drąsesni, nebijojo konsultuotis, klausti patarimo, paprašyti kolegų pagalbos; jie žinojo, kad jei ką nors darydami ir suklystų, jie niekuomet nebus už tai kritikuojami ar smerkiami, tiesiog situacija ar veikla bus analizuojama ir ieškomas efektyviausias jos sprendimo būdas.

Skatinimas, tarpusavio pagalba, vertinimas

Bendraujant su žmonėmis įstaigoje formuojama nuostata, kad tik veikdami ir klysdami mes galų gale pasieksime norimą rezultatą. Todėl žmonės yra skatinami (gaila, kad finansinės galimybės neleidžia skatinti kitaip nei tik žodžiu ir rankos paspaudimu) veikti netradiciškai, nebijoti būti kitokie.

Pedagogai, kurie ugdomąjį darbą dirba jau daug metų, geranoriškai dalijosi darbo patirtimi su kolegėmis, kurioms iškilo sunkumų ar darbo klausimų, pirmus metus dirbančioms auklėtojomis, kurioms dar trūksta darbo patirties, rodė praktines veiklas, konsultavo, patarė.

Sukurti veiksmingą, neigiamų pojūčių žmonėms nesukeliančią veiklos vertinimo sistemą kol kas nepavyko. Nors ir dabar įstaigoje veikianti veiklos vertinimo sistema nėra formali, žmonės vertinimą priima dar labai skausmingai ir nelengva pakeisti jų nuomonę bei įtikinti, kad vertinimo tikslas yra ne atskleisti žmogaus trūkumus, o analizuoti veiklą ir ieškoti būdų ją padaryti efektyvią, rezultatyvią, patrauklią, įdomią, teikiančią žmogui pasitenkinimą bei užtikrinančią galimybę tobulintis ir save realizuoti.

Pozityvumo galia

Ieškojome būdų, kaip darbuotojus motyvuoti į darbą žiūrėti pozityviai, bendradarbiauti, nepasiduoti nesėkmėms ir iškilusiems sunkumams. Buvau nustebinta, kai įsitikinau, jog geriau dirbti darbuotojus motyvuoja nebūtinai piniginių priemonės: prie tam tikrų projekto veiklų kolegos sutiko prisidėti savo lėšomis. Jų požiūrį pakeitė jau vien tai, kad į juos ėmė žiūrėti kaip į konkrečius žmones, su savo poreikiais, pomėgiais, galimybėmis, – teikė jiems skirti truputį laiko individualiai, kartu pasižiūrėti, kartu paliūdėti, kartu paieškoti ir rasti sprendimus. Tai rodo, kad žmonėms ne vien finansiniai dalykai

rūpi, – jiems reikalinga saugi ir juos vertinanti aplinka, draugiški tarpusavio santykiai, galimybė atsiskleisti ir parodyti savo sugebėjimus.

Nuolatiniai pozityvūs pokalbiai, pasitikėjimo parodymas, nekaltinimas dėl nepavykusių veiksmų ar sumanymų, moralinis palaikymas ir pritarimas, skatinimas tęsti sumanytus darbus, padaršinimas nebijoti klysti padėjo pedagogams labiau pasitikėti kolegomis, o svarbiausia savimi. Žmonės ėmė jausti pripažinimą, pagarbą, galimybę tobulėti ir mokytis, realizuoti save, atskleisti savo pomėgius.

Sportas, kūryba ir kitokia veikla

Buvo sudarytos galimybės žmonėms atsipalaiduoti nuo kasdienių rūpesčių bei atskleisti savo sugebėjimus kūrybinėse veiklose: tapyboje ant drobės, šilko, išbandyti dekapužo subtilybes (jų mokė pirmus metus dirbanti ir aktyviai į įstaigos veiklą įsitraukusi auklėtoja V.Zaleckienė), atgijo įstaigos ansamblis „Padainuokime kartu“ (vadovė meninio ugdymo mokytoja B.Gabriolaitė). Auklėtoja D.Latonienė į mokslo metų pabaigą savo iniciatyva organizavo aktyvios veiklos valandėlę: darbuotojai galėjo žaisti tinklinį, dalyvauti netradicinėse žolės riedulio varžybose bei atlikti aerobikos pratimus. Įstaigos vaikai džiaugėsi ir palaikė darbuotojus, vėliau prisijungė ir jie prie sporto bei linksmybių. Smagu buvo matyti, kaip suaugusių žmonių energija, juokas ir azartas trykšta tarsi vaikų. Labai džiaugiuosi, kad tuomet visi atrodė tokie laimingi, pamiršę savo rūpesčius ir darbinę rutiną.

Norintieji ir galintieji buvo pakviesti į Palangos klubą „Ramybė“ pažiūrėti šokio spektaklio „Druska“. Pabendrauti ir pasidalinti savo gyvenimiška patirtimi buvo pakviestas ir visiems žinomas, laimės mokytoju save laikantis D.Ražauskas. Rugsėjį lektorius žada paskaitą „Gyvenimo vertybės, laimės šaltiniai ir kaip realizuoti save“.

Mikroklimatą susikuriame patys

Aptariant projekto įgyvendinimo metu vykusius pokyčius buvo pastebimas milžiniškas šuolis: bendrauti imta artimiau, tarpusavio santykiai pasidarė šiltesni ir ne tokie kritiški, atsiskleidė žmonių kūrybinės galios, ėmė rasti pozityvaus požiūrio į veiklą, žmogų užuomazgų. Todėl visi vienbalsiai sutarė ir toliau laikytis šių vertybių, kolegas vertinti ne tik kaip darbo jėgą – pirmiausia matyti žmogų; o žmogui reikia labai nedaug – pripažinimo, supratimo ir palaikymo.

Artėjant projekto pabaigai, darbuotojai pripažino, kad darbinį mikroklimatą susikuriame patys – savo veikla, požiūriu, tradicijomis, tarpusavio santykiais ir kartu praleistu laiku. Darbuotojai sutiko ateityje susiburti į komandą šio pobūdžio veiklai plėtoti, atsirado naujų idėjų ateičiai.

Labai džiaugiuosi, kad man pavyko nors truputį pakeisti darbuotojų požiūrį į darbą bei kolegas ir savo darbe – tarp nuolatinio skubėjimo, popierizmo ir nuolat besikeičiančių reikalavimų – patirti nors šiek tiek malonumo.

➤ MOKYKLOSE

Kelionė į Baltriškes

Šiaulių Gegužių progimnazijos bendruomenė (28 žmonės) birželio pirmąjį savaitgalį praleido pas Tiberiados brolius Baltriškėse (Zarasų r.). Mokinių ir mokytojų grupė kartu su vienuoliais meldėsi, dirbo, pietavo. „Dalyvaudami vienuolių kasdieninėje veikloje mokėmės bendradarbiavimo, draugiškumo, pagarbos ir tolerancijos vienas kitam. Padėdami dirbti sužinojome, kad nuolat dirbdami po kelias valandas per dieną vienuoliai padaro didžiulius darbus. Broliai mums padėjo suvokti maldos prasmę ir atskleidė naujus maldos būdus... Kad kelionė neprailgtų, vykdami į Baltriškes aplankėme Jono Biliūno „Laimės žiburį“, o grįždami apžiūrėjome daugiau nei 1500 metų senumo Stelmužės ažuolą“, – dalijasi Elvyra Ramoškienė.

■ Gegužių progimnazijos bendruomenės atstovai svečiavosi pas Tiberiados brolius Baltriškėse.

Gilvytiškių įspūdžiai iš Anykščių

Gerai besimokantys Šiaulių r. Gilvyčių mokyklos mokiniai vyko į pažintinę-kultūrinę ekskursiją po Anykščius. Geografijos mokytoja ir 8–10 kl. auklėtoja L.Kairytė supažindino su Anykščių krašto istorija, pasakojo apie svarbiausius kultūrinius paminklus, pasekė padavimų apie Anykščių miesto atsiradimą. Ekskursijos dalyviai apžiūrėjo dailininko S.Petraškos akmens tapybos darbų parodą, A.Baranausko klėtelę, A.Vienušio-Žukausko memorialiniame name-muziejuje stebėjo ekspozicijas, atspindinčias žymių literatūros veikėjų gyvenimą ir kūrybą. Vėliau nuvyko į Šiauruko geležinkelio stotį, prie Arklio muziejaus išbandė sūpynes. Pažintį su Anykščių kraštu pratęsė nuvykę prie Liūdiškių kalvos, įkopę į *Laimės žiburį*. J.Biliūno memorialiniame muziejuje dalyvavo edukacinėje programoje „Gerumo pamoka“: mokiniai išklausė muziejaus darbuotojos pasakojimą apie J.Biliūno gyvenimą, apie rašytojo kūrinius, atskleidžiančius skriaudą ir atleidimą, širdies kietumą ir gailestį, elgesį su silpnaisiais, laimę, meilę, tėvynės laisvės siekį, pinigų prasmę... Mokiniai susipažino su mažojo Jonuko svajonėmis, senuoju lietuvių etiketu, skambiais lietuviškais žodžiais ir posakiais. Galiausiai pasilinksminimui mokiniai nuvyko prie Kalitos kalno, kur įrengta vasaros rogučių trasa. Apie tai „Dialogui“ parašė mokytoja Rasa Mazaliauskaitė.

Mokymosi visą gyvenimą programa

Gruzdiečių gimnazistų svajonės pildosi...

2013 m. gegužės 12–18 dienomis Šiaulių rajono Gruzdžių gimnazijos Tarptautinio ES Mokymosi visą gyvenimą programos Comenius daugiašalės mokyklų partnerystės projekto DR:EAMS (*Drama: Europe-Art-Mobility-at-Schools*) dramos būrelio nariai – septyni aukštesniųjų klasių mokiniai ir trys mokytojos lankėsi Bulgarijoje, Varnos mieste, šeštajame partnerių susitikime. Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Tai nebuvo eilinis susitikimas, tai buvo antrasis šio projekto Teatro festivalis. Į susitikimą suvažiavo projekto partneriai iš 6 šalių: Vokietijos, Lenkijos, Italijos, Vengrijos, Turkijos ir Lietuvos. Festivalį organizavo septintieji partneriai – bulgarai iš Varnos miesto gimnazijos: ji vadinama Varnos pirmąja kalbų mokykla, joje beveik visi mokomieji dalykai yra dėstomi vokiečių ar anglų kalbomis. Pirmasis Teatro festivalis vyko pernai gegužę Vokietijoje, Giottingeno miesto Oto Hano gimnazijoje. Jame iš mūsų gimnazijos dalyvavo 9 mokiniai ir 3 mokytojos. Abi minėtos gimnazijos Bulgarijoje ir Vokietijoje yra vienos iš geriausių šalyje. Bulgarijos gimnazija įeina į geriausių šalies mokyklų dešimtuką, joje prioritetas skiriamas įvairių užsienio kalbų (net kinų) mokymui, šią gimnaziją baigusieji lengvai įsidarbina tarptautinėse kompanijose ir geba kalbėti ne viena ir ne dviem užsienio kalbomis.

Kelionė į saulėtąją Bulgariją buvo ilga ir varginanti: ne vasaros sezonu iš Lietuvos oro uostų nebūna tiesioginių skrydžių į Sofiją, tad teko iš Vilniaus skristi į Frankfurtą, šiame – ilgai laukti kito skrydžio į Buchareštą, o iš Bucharešto mikroautobusu 5 valandas keliauti į Varną. Bet, žinoma, jaunystė greitai nugali nuovargį, lėktuvuose patirti pojūčiai, Frankfurto oro uosto modernumas, jo didybė, egzotiški Rumunijos kaimo vietovių vaizdai – ir nuovargio kaip nebūta, visus lydi pakili nuotaika. Atvykus į Varną, mokiniai išvežiojami į bulgarų mokinių šeimas, ten jie apsigyvena visai savaitei, o mokytojai įsikuria puikiam viešbutyje ant Juodosios jūros kranto, kur pro langą matosi jūros mėlis ir tolimoje praplaukiančių laivų siluetai.

Pajūryje ties Varna yra daug gražių kurortų, tad viena diena ir buvo paskirta susi-

■ Septynių šalių mokytojai – projekto organizatoriai, susitikimo dalyviai

pažinimui su jais. Dar pakeliui nuvykome į Balčiką – vieną gražiausių Bulgarijos miestų prie jūros, esantį apie 40 kilometrų nuo didmiesčio. Varnos miesto veidas – jūros sodas, žvantis ypatingomis medžių rūšimis; čia daugybė muziejų ir kultūros objektų, festivalių ir kongresų centras. Šis miestas ypač garsus tuo, kad jo nekropolyje atkastas seniausias apdirbtas auksas pasaulyje, unikalus auksolobis Europoje, – jį ir pamatė mūsų mokytojai lankydami archeologijos muziejų. Neatsitiktinai šis miestas gali pasigirti tūkstančio metų istorija, jis yra tapęs mylimiausia visos Bulgarijos kultūrinio elito atostogų vieta. Šiandien Varna – didmiestis, trečias pagal dydį Bulgarijoje po Sofijos ir Plovdivo.

Apie mūsų projekto dalyvių ekskursijas, išvykas, Varnos miesto grožį būtų galima kalbėti labai daug ir ilgai, bet mūsų projektas yra dramos projektas ir visų susitikimo tikslas buvo Teatro festivalis. Vieną dieną paskyrėme repeticijoms, o jau kitą dieną vaidinome. Visos šalys iš eilės rodė savus

pjesės „Kelionė į ateitį“ pastatymus. Jie ypatingi tuo, kad visų septynių šalių pirmasis veiksmas yra tas pats, pradžia ta pati, vieno da (beje, ji sukurta visų kartu 4-ojo partnerių susitikimo metu Lietuvoje, Gruzdžiuose, 2012 m. rudenį). Per šiuos mokslo metus kiekviena šalis turėjo parašyti scenarijų, jį pastatyti savo mokykloje ir atvykus į Bulgariją parodyti visiems partneriams.

Sumanymas, manau, pavyko neblogai, o ypač mums. Tikrai drąsiai galime teigti, kad esame teatro tauta. Lapkričio mėnesį dauguma iš septynių mokinių pirmą kartą gyvenime lipo ant scenos ir bandė vaidinti, o gegužę jau vaidino taip neblogai, jog ne vienas užsienietis mokytojas negalėjo patikėti, kad čia vaidina mokiniai, kurie anksčiau niekada nėra vaidinę. Scenarijų rašėme mes patys: mokytojai ir mokiniai, režisavo pastatymą du mūsų gimnazijos mokytojai. Spektaklis buvo sutiktas labai šiltai, manau, kad mokiniai vaidino iš visos širdies ir iš visų jėgų, su dideliu įkvėpimu, entuziazmu. Ne vienas turbūt pagalvojo, kad dalyvauja tikrame svajonių projekte ir keliauja į ateitį, į Gruzdžius 2050-aisiais, – apie tai ir buvo mūsų spektaklis.

Kokia bus gimnazija 2050 metais? Ar Lietuva turės savo veidą po 37 metų? Taip, gruzdiečių bendruomenės, jaunimo akimis žiūrint, turės, tik nereikia nuleisti rankų, pakirpti sau sparnų, o ryžtingai, atkakliai ieškoti savosios sėkmės formulės tikint svajonėmis. Ir, žinoma, svarbiausia jų turėti, nepamiršti šypсотis, būti kultūringais ir tiesiog gerais žmonėmis. Argi ne tai yra svarbiausia technologijų ir grėsmingai išsivysčiusios virtualios realybės amžiuje?

Ir visos savaitės programa ištis buvo nuostabi. Mokiniai daug bendravo tarpusavyje, su bulgarų šeimomis, ragavo nacionalinės virtuvės patiekalų, plėtojo anglų šnekamosios kalbos įgūdžius, ir ne tik anglų, bet ir rusų, kadangi kai kurių mokinių tėvai ar se-

neliai geriau moka rusiškai, o ir pati bulgarų kalba yra pietų slavų kalba, tad jos panašumas į rusų yra nemažas ir jos klausantis galima suprasti, apie ką kalbama. Mokiniai kartu su mokytojais delfinariume stebėjo delfinų šou, visus sužavėjo, neišdildomą įspūdį visiems paliko ir lėlių teatro vaidinimas.

Dar galima būtų paminėti moksleivių diskoteką miesto sporto rūmuose, kur viena mūsų devintokė laimėjo net II vietą viktorinoje atsakinėdama į klausimus apie įžymius pasaulio muzikos atlikėjus ir grupes. Arba kaipgi nepaminti draugystės vakaro Odessos viešbučio restorane grojant gyvos bulgarų liaudies muzikos grupės, kur visi kartu galėjome smagiai pabūti ir pasimokyti bulgarų liaudies šokių.

Mokiniai tikrai susidraugavo ir, kai atėjo laikas atsisveikinti, labai visiems nesinorėjo išvykti iš šio svetingo krašto. Per 7 dienas mokiniai pasijuto tikrais ES piliečiais, galinčiais laisvai judėti Europoje ir turėti daug draugų įvairiose šalyse. Tačiau gyvenimas nestovi vietoje, atėjo laikas tarti: sudie ir iki pasimatymo internetinėje erdvėje. Lik sveika, svetingoji ir šilta mano svajonių Bulgarija, mes dar grįšime aplankyti savo draugų arba – iki susitikimų kur nors netoli... Europoje.

Šis projektas jau greitai – šią vasarą – baigsis. Pailsėsime, o ateityje vėl imsime naujų iššūkių, naujų idėjų kūrimo ir realizavimo.

Šis straipsnis atspindi tik autorės požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateikiamą informacijos naudojimą. Comenius paprogramė yra Mokymosi visą gyvenimą programos dalis, o šią programą Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas.

Projekto koordinatore
Rita TRAKELIENĖ

Užs. 451

■ Visų šalių partnerių mokiniai – mainų programos, Teatro festivalio dalyviai

Mokymosi
visą gyvenimą
programa

Comenius projektas

Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazija nuo 2011 m. rugpjūčio mėn. iki 2013 m. liepos mėn. įgyvendina tarptautinį Comenius projektą „Ugdymas ir mokymas klasėse pagal girdimąjį, regimąjį ir praktinį mokymosi stilius“. Projekto partneriai: Turkijos Bursos miesto Nuri Nihat Aslanoba Anadolu Lisesi gimnazija, projekto koordinatore, ir Rumunijos Turt miesto Anghel Saligny gimnazija.

Projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai pagal Mokymosi visą gyvenimą programą, kurią Lietuvos Respublikoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Projekto pagrindinė mintis yra tokia: „Idealu būtų, jei kiekvienas mokinys klasėje būtų ugdomas pagal savo mokymosi stilių.“

Pirmasis partnerių susitikimas įvyko 2011 metų lapkričio 14 d., kai mokytojai iš Turkijos ir Rumunijos atvyko į Lietuvą. Pagrindinis šio vizito tikslas buvo detalai aptarti ir suplanuoti projekto veiklas, tačiau svečiai ir stebėjo pamokas, ir susipažino su Panevėžiu, Vilniumi, Trakais, taip pat lankėsi Arklio muziejuje Anykščiuose.

2012 m. gegužės 2–7 dienomis įvyko antrasis Comenius projekto „Ugdymas ir mokymas klasėse pagal girdimąjį, regimąjį ir praktinį mokymosi stilius“ partnerių susitikimas Rumunijos Turt miestelio Anghel Saligny gimnazijoje. Į susitikimą vyko projekto vadovas Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos direktorius Artūras Totilas, projekto grupės narė informacinių technologijų mokytoja Miglė Stasiūnaitė ir projekto koordinatore anglų ir švedų kalbų mokytoja Laima Juodgudytė. Į susitikimą taip pat atvyko šio projekto pagrindiniai organizatoriai Turkijos Bursos miesto Nuri Nihat Aslanoba Anadolu Lisesi gimnazijos mokytojai ir 6 moksleiviai. Visos 4 vizito dienos buvo nepaprastai įdomiai suorganizuotos, todėl ir išpūdžiai išliks ilgam. Vizito pagrindinis tikslas buvo toliau įgyvendinti projekto veiklas bei aptarti tolesnį veiksmų planą. Mūsų projekto partneriai ir pagrindiniai koordinatoriai iš Turkijos vedė seminarą apie mokymosi stilius. Visi galėjo nusistatyti savo mokymosi stilių ir sužinoti, kokie mokymosi būdai jiems yra efektyviausi. Seminaro vadovas mokytojas Muratas sugebėjo įdomiai perteikti pagrindines seminaro mintis. Susitikimo dalyviai susipažino ir su Rumunijos Turt miestelio kultūra bei istorija.

2013 m. gegužės 12–19 dienomis Turkijoje įvyko trečiasis, finalinis, Comenius projekto partnerių susitikimas. Mūsų gimnazijos 14 narių delegacija lankėsi Bursos miesto Nuri Nihat Aslanoba Anadolu Lisesi gimnazijoje. Į Tur-

■ Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos delegacija Turkijoje

kiją atvyko ir draugai iš Rumunijos Turt miestelio Anghel Saligny gimnazijos.

Viešnage svetingoje Turkijoje prasidėjo iškilmingu delegacijų priėmimu gimnazijos aikštėje, skambant turkų liaudies muzikai. Visos susitikimo dienos buvo kruopščiai suplanuotos, įdomiai organizuota veikla. Mes buvome su tikti kaip brangiausi svečiai.

Priėmimas gimnazijoje buvo labai draugiškas, mokiniai ir mokytojai labai paslaugūs, rūpestingi. Gimnazijoje stebėjome įvairių dalykų – biologijos, matematikos, muzikos, chemijos, istorijos, anglų kalbos – pamokas. Pirmą dieną biologijos ir anglų kalbos pamokose nebuvo atsižvelgiama į mokymosi stilius, o kitą dieną buvo taikomi visi 3 mokymosi stiliai. Mokinių apklausa pamokos pabaigoje parodė, kad kai buvo taikomi mokymosi stiliai, rezultatai buvo geresni. Labai svarbu paminėti, kad mokiniai nebuvo suskirstyti į grupes pagal atskirus mokymosi stilius. Jie buvo toje pačioje klasėje dėl trijų labai svarbių priežasčių. Pirmą, moksliniai tyrimai rodo, kad nė vienas mokinys neturi vieno mokymosi stiliaus: yra vienas dominuojantis, bet pasireiškia ir kiti stiliai. Antra, mokymosi stilius priklauso nuo lyties. Tokiu atveju vienos klasės būtų tik berniukai, kitose – tik mergaitės. Tai prieštarauja švietimo politikai. Trečia, mokymosi stiliaus nustatymas ir mokinių suskirstymas į atskiras klases pagal mokymosi stilius reikalauja išsamaus tyrinėjimo. Kol kas to neįmanoma padaryti. Todėl, kad būtų patenkinti mokinių poreikiai, pamokose buvo taikomos šiuolaikinės informacinės technologijos, įvairūs mokymo metodai.

Viešnagės Bursoje metu aplookėme žymiausias muziejus, mečetes, Sultono rūmus, grožėjomės gamtos paminklais: Turkijos galybės simboliu – didžiuliu 700 metų platanu medžiu, archajišku kaimu, kuris įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Vizito metu puikiai buvo derinamas ir darbas, ir laisvalaikis.

Tačiau, kad ir kokia graži, nuostabi gamta būtų, kad ir koks nepakartojamas ant kalnų įsikūręs Bursos miestas, labiausiai mus sužavėjo žmonių svetingumas ir geranoriškumas. Kiekvienas radome pašnekovų draugų, kalbėjomės net 4 kalbomis, išmokome ir turkų kalbos žodžių bei frazių. Turkų gimnazijos bendruomenė labai vieninga: gamta grožėjomės ar vakarieniavome kartu su visais šeimos nariais. Šiltas, gražus buvo ir bendravimas su šeimomis, kuriose gyveno delegacijų mokiniai. Ragavome skanių turkų virtuvės patiekalų, labai saldžių kepinų ir kitokių gardumynų – maitino mus tiesiog pasakiškai...

Baigiamajame posėdyje buvo aptarta visa projekto veikla. Susitarta grįžus į savas gimnazijas sukurti projekto veiklų DVD.

Projektas jau beveik baigėsi, tačiau draugystės ir padėkos laišškai keliauja įvairiomis technologijomis ir abi draugiškas šalis – Rumuniją ir Turkiją. Manau, kad ilgai prisiminsime sutiktų žmonių širdies šilumą, malonų bendravimą, o įgytą patirtį ir žinias panaudosime savo pamokose.

Projekto narė lietuvių kalbos mokytoja

Rasa MAJAUSKIENĖ

Užs. 452

➤ MOKYKLOSE

Įžanga į saugią vasarą

Panevėžio „Žemynos“ pagrindinėje mokykloje įvyko netradiciniam mokinių ugdymui skirta Žmogaus saugos diena – savotiška įžanga į saugią vasarą. Jos metu moksleiviai pamokytis efektyviai taikyti žmogaus gelbėjimo priemones, saugiai evakuotis, susipažinti su ugniagesio, policininko, mediko, aviatoriaus ir vairuotojo profesijomis. Į šios dienos renginius buvo kviečiama ir pietinės miesto dalies bendruomenė, kad susipažintų su mokyklos aplinka, daugiau sužinotų apie gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemą, prisimintų mokyklos šurmuli. Renginį organizavo žmogaus saugos mokytoja S.Imbrasienė, jai talkino jaunieji mokyklos skautai: jie surinko svarbios informacijos ir išleido lankstinuką „Keletas patarimų, kaip išlikti saugiam“: patarimai esantiems gatvėje, kieme, bendri saugos patarimai vaikams, kaip elgtis pastebėjus įsibrovimo į namus žymių ir pan. Lankstinukus skautai išplatino tiek mokykloje, tiek mokyklos mikrorajone. Diena, pasak mokytojos **Dalios Liorančienės**, praėjo įdomiai ir prasmingai. „Po paskaitos nuskambėjus trims skambučiams, visi mokiniai, mokytojai ir svečiai dalyvavo evakuacijos pratybose pagal iš anksto pateiktą planą. Vėliau vieni mokiniai patraukė į Panevėžio aeroklubą, kur jiems buvo pristatyta Aviacijos muziejaus ekspozicija, papasakota apie aviatoriaus profesiją. Kiti keliavo į policijos komisariatą, kur susipažino su prevencine policijos programa dirbant su nusikalsti linkusiu jaunuimu. Treti vyko į UAB „Aukštaitijos vandenys“, kur jiems buvo paaiškinta, kaip nustatoma ir įvertinama geriamojo vandens kokybė. Galime džiaugtis, kad Panevėžio geriamasis vanduo yra kokybiškiausias Lietuvoje. Dar kiti apsilankė Nacionalinio kraujo centro (NKC) Panevėžio filiale ir susidomėję klausėsi pasakojimo apie mediko profesiją, NKC veiklą. Vyriausieji mokiniai apsilankė Saugaus vairavimo mokykloje „Festina Lente“, kur susipažino su vairuotojo profesija...“ – pasakoja informacijos autorė.

■ Mokiniai turėjo galimybę susipažinti su ugniagesio gelbėtojo profesija.

Tauragės „Versmės“ gimnazija – TB gretose

Tauragės „Versmės“ gimnazijos bendruomenė pasiekė džiugią žinią iš Tarptautinio bakalaureato (TB) organizacijos – gimnazijai suteiktas Diplomo programos statusas. „Dvejų metų triūsas nenuėjo veltui, – rašo „Dialogui“ Tauragės „Versmės“ gimnazijos direktorė **Albina Senkuvienė**. – Nuo rugsėjo 1-osios mūsų krašto mokiniai turės galimybę mokytis pagal TB Diplomo programą.“ Pasak mokyklos vadovės, TB siekis buvo didelis iššūkis gimnazijos bendruomenei, nes darbas bakalaureato klasėje reikalauja nuolatinio tobulėjimo ir turi atitikti TB tikslą „ugdyti nuolat žinių siekiančius, išprususius, nuovokius ir dėmesingus aplinkai jaunuolius, kurie suvoktų ir gerbtų kultūrų skirtumus bei padėtų kurti geresnį ir taikesnį pasaulį“.

Ryškiausi šių dienų Anglijos rašytojai (I)

Šių autorių kūriniai skaitomi visur ir bestseleriais laikomi visame pasaulyje. Jų knygos skirtingos, tačiau turi ir nemažai bendro – pakeri įdomiu siužetu, gerai vystoma intriga, puikiu stiliumi ir šmaikščia kalba.

Gastroromantikė Joanne Harris

Šios rašytojos romanai – moteriška literatūra pačia geriausia šio žodžio prasme. Joje nėra tokio tipo klišių, kaip „aukštai besikilnojanti krūtinė“, nėra pigių istorijų apie pelenes ir nė su žiburiu nerastum feminizmo idėjų. Joanne Harris herojės nepriklausomos, savarankiškos, siek tiek keistokos ir nepriekaištingai moteriškos.

J.Harris gimė 1964 metais Jorkšyre. Jos motina buvo prancūzė, o tėvas – anglas. Mergaitė mokėsi Veikfildo mergaičių mokykloje, vėliau – Barnslie koledže, dar vėliau Kembridžo šv. Katerinos koledže studijavo šiuolaikines ir viduramžių kalbas. Baigusi universitetą, J.Harris ilgai dirbo pedagoginį darbą: dėstė prancūzų kalbą Lidso berniukų mokykloje bei prancūzų literatūros kursą Šefildo universitete.

Du pirmieji J.Harris romanai nesukėlė didelio skaitytojų susidomėjimo. O štai trečiasis – mistinė melodrama „Šokoladas“ užėmė pirmąją vietą laikraščio *The Sunday Times* bestselerių sąrašė ir tapo kandidate Whitbreado premijai gauti. Netrukus kūrinys buvo ekranizuotas ir filmo dėka dar labiau išpopuliarėjo: juk šiame vaidino tokios žvaigždės kaip Juliette Binoche ir Johnny Deppas. Vėliau radosi „Prancūzų virtuvės knyga“, „Sala pasaulio pakraštyje“ ir dar 11 romanų. J.Harris kasmet išleidžia po naują knygą, yra nepaprastai populiari Anglijoje ir pelniusi daugybę tarptautinių apdovanojimų.

Britų kritikai ją vadina „gastroromantike“, mat šiai rašytojai pavyksta subtiliai perteikti bet kuriuos jausminius pojūčius. Pavyzdžiui, romane „Gervuogių vynas“ pasakotojas – vyno butelis. Jis mintimis lydi rašytoją Džei Makintošą prarasto talento paieškų kelyje. Garsai, kvapai, vaikystės prisiminimai perkelia Džei į nedidelį miestelį Prancūzijos pietuose. Ir ten įvyksta stebuklas – sugrįžta

kūrybos troškulys, herojus pradeda jausti gyvenimą. Garsai ir aromatai tiek užburia, kad nuo knygos jau neįmanoma atsitraukti, atrodo, kad tai tu geri aitrūs keisto skonio vynus ir kad jie kažką keičia tavyje ir tavo gyvenime...

48-erių Joanne gyvena su vyru ir dukterimi netoli tos vietos, kur yra gimusi. Jos pomėgiai yra išvardyti angliškame žinyne „Kas yra kas?“, dykaduoniauti, vaikštinėti netaisius orų veidą, erzinti dvasininkus. Jai patinka sąmonės aptemimas, netvarkingumas, burtininkavimas, protestai, ginkluoti apiplėšimai, arbata ir sausainiai. Ji niekada neatsisako nuo pasiūlymo apsilankyti egzotiškose šalyse, nuo šampano ir nuo geltonų briliantų. O dar Joanne Harris groja bosine gitara grupėje, kurią pati subūrė būdama šešiolikos, ir mokosi senovės islandų kalbos.

Spauda mėgsta cituoti jos mintis ir pastebėjimus. Štai keletas jų:

- *Aš laiminga, kad mano knygos pakeitė kažkieno gyvenimą. Įvairiausi žmonės iš viso pasaulio sakosi nusprendę mesti savo profesiją ir atidaryti šokoladines konditerijas. Arba ėmę kitaip apie ką nors galvoti. Kartais man apskritai atrodo, jog žmonės skaito knygas vien tam, kad jiems būtų leista padaryti tai, ką jie labai nori ar privalo padaryti. Prie manęs nuolat prieina moterys ir sako: „Perskaičiau jūsų knygą ir supratau, kad galiu palikti savo vyrą.“ Jos pajuto interesą gyventi. Žinote, knygoje žmonės mato tai, kas jiems svarbu.*

- *Kenčiu nuo šviesos stygiaus žiemą ir tarsi žemė atgimstu gyvenimui atėjus pavasariui. Mano kūrybinis gyvenimas sugrįžta į vėžes būtent tuo metų laiku, taigi mano romanų herojai irgi perima „žemės dvasių“ savybes ir prabunda lygiai taip pat kaip mano jausmai.*

- *Vienos knygos parašytas tam, kad skaitytojas pradėtų uždavinėti klausimus apie save ir apie pasaulį. O kitos – kad perkeltų jį į kitas vietas.*

Stephenas Fry – žmogus orkestras

Žmogus eksperimentas, žmogus fenomenas... Po šio talentingo rašytojo ir aktoriaus komiko kauke slepiasi sudėtingo ir paradoksalaus likimo asmenybė.

Stephenas Fry gimė 1957 metais Londone. Jo tėvas buvo fizikas išradėjas, motina – namų šeimininkė. Giminačiai iš motinos pusės buvo žydai ir dauguma jų žuvo

holokausto metu. Žydų temą Stephenas vėliau plačiai išplėtė savo kūryboje.

Po pradinės mokyklos Stepheną perkėlė į parengiamąją, o iš ten – į uždarą privačią. Keturiolikmetis paauglys parodė tėvams, kur vėžiai žiemoja: iš pradžių už pinigų vagystę jį išsiuntė namo perauklėti, o po metų apskritai išmetė iš mokyklos už disciplinos laužymą (užuot vaikščiojęs į pamokas, jis 4 dienas iš eilės sėdėjo kino teatre).

Septyniolikmetis Fry metė Norfolko menų ir technologijų koledžą suklupęs per egzaminus, nesėkmingai bandė nusižudyti, pabėgo iš namų su šeimos draugo kreditinėmis kortelėmis, buvo areštuotas ir nubaustas tris mėnesius kalėti mažamečių nusikaltėlių kalėjime bei dvejais metais lygtinai.

Kad ir kaip būtų keista, po viso to Fry pratęsė mokslą Noridžo miesto koledže ir sėkmingai išlaikė stojamuosius egzaminus į Kembridžą. Čia jis studijavo anglų literatūrą, susidomėjo scena bei vaidino įžymiajame studentiškame teatre *Footlights Dramatic Club*, kuriame savo karjerą yra pradėję nemažai garsių anglų aktorių.

Minėtame teatre Fry susibičiuliavo su būsima kino žvaigžde Emma Thompson ir su Hughu Laurie, kuris tapo ne tik jo draugu, bet ir scenos partneriu daugeliui metų. 1982-aisiais, gavę diplomus, Fry, Laurie ir Thompson parašė ir pastatė komediją *The Cellar Tapes*, kuri pelnė jų pirmuosius teatro apdovanojimus ir kontraktą spektaklio transliacijai per televiziją. Jie pradėjo sėkmingai filmuotis komedijiniuose serialuose. 1984 metais Stephenas pritaikė scenai Noelio Gay miuziklą „Aš ir mano mergina“, pavertęs visus jo atlikėjus įžymiais.

Fry tapo trokštamu svečiu televizijoje, o netrukus ir pelnė vieno iš populiariausių šalies komikų vardą. Jo suvaidintas Oscaras Wilde (filmas „Oscaras Wilde“, 1997) buvo pripažintas vienu geriausių per visą kinematografo istoriją.

1987 m. į ekranus išėjo pirmoji Stepheno Fry ir Hugh Laurie humoristinė šou laida.

Na, o savo pirmąjį romaną „Melagis“ Fry parašė 1993-aisiais. Knyga išėjo grynai angliška – itin patrauklaus siužeto, su ironijos gaidelėmis, pokštais ir grakščiais kalambūrais. Po metų pasirodė knyga „Hipopotamas“ apie cinišką poetą ir naivų berniuką, tikintį savo supergabumais, o 1997-aisiais buvo sukurtas filosofinis romanas „Kaip kurti istoriją“. Be to, Fry išleido autobiografiją „Moabas yra mano praustuvė“, vėliau parašė dar keletą populiarių romanų („Dangiškieji teniso kamuoliukai“, „Visuotinių suklydimų knyga“, „Frajaus kronikos“) bei daugybę dokumentinių apybraižų, pjesių ir scenarijų.

Šiandien Stephenas Fry laikomas visko, kas angliška, įsikūnijimu: populiarius aktorius, įrašęs audioknygas apie Harį Poterį, kuria klasikinius angliškus romanus, tęsiančius geriausios šios šalies rašytojų tradicijas ir tuo pat metu šiuolaikiškus bei aktualius. Visi būtini atributai – senovinės vilos, fazanų medžioklės, kaimo ūkininkai skvairai, tvido švarkai, ištikimi šunys ir pasipūtę liokajai – pasitarnauja kaip prašmatnus fonas beveik detektyviniams, ironiškiems ir sudėtingiems tiek minties, tiek kompozicija požiūriu šio rašytojo kūrinių siužetams.

Šiandien Fry atvirai prisipažįsta esąs gėjus. Jis ilgai bandė kovoti su savo homoseksualumu ir liko viengungis iki brandaus amžiaus. Nepaisant to, kad kai kurios šalys registruoja vienos lyties asmenų santuokas, šis menininkas teigia neketinantis kada nors susisaisyti santuokos saitais. „Būčiau labai dėkingas tam žmogui, kuris man paaikšintų, kas gali būti patrauklaus tose drėgnose, tamsiose, nekokį kvapą skleidžiančiose ir apžėlusiose kūno dalyse, vaidinančiose pagrindinį vaidmenį meilės puotoje“, – yra pareiškęs talentingasis žmogus orkestras Stephenas Fry.

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Gamtamokslinė veikla ranka rankon

Projektas „Vaikai – vaikams“

Panevėžio r. Dembavos progimnazijos 1 ir 5 klasių mokiniai visus mokslo metus sėkmingai dalyvavo projekte „Vaikai – vaikams“. Projektas buvo skirtas mokinių gamtamokslinei bei bendrosioms kompetencijoms ugdyti ir tobulinti. Dalyvaudami šiame projekte, penktokai dalijosi jau turima bei naujai įgyta gamtosaugine patirtimi ir žiniomis su pirmokais ir mokė juos atlikti nesudėtingus darbelius Žemės labui.

Bendrą veiklą pradėjome rudenį. Pastebėjome, jog šalia mokyklos augančiame miške yra nemažai šiukšlių. Surinkome jas ir atlikome pirmąjį eksperimentą. Penktokai drauge su pirmokais iškasė duobes ir į jas sudėjo viską, ką rado „netyčia pamestą“ ant žemės – saldinių, sūrelių, traškučių, kitų populiarių užkandžių pakuotes, plastiko butelius, popieriaus skiautes. Drauge nutarėme patikrinti, kur per žiemą dingsta medžių lapai – į duobę pridėjome ir jų. Visą užpylėme žemėmis, apklojome samanomis ir medžių šakelėmis – kad niekas nesurastų. Pavasarį, atkasę duobę, labai nustebome – šiukšlės buvo beveik nepakitusios, tik medžių lapai atrodė skylėti tarsi voratinkliai.

Vieną niūrią dieną pastebėjome, jog ir medžiai kažkokie liūdni, beveik be lapų. Pagalvojome: o jeigu jiems surengtume šven-

tę? Ilgai nelaukę, kibome į darbą. Paprašėme mokinių sunešti iš namų viską, kas būtų tikė į sąvartyną – saldumynų pakuotes, tuščias dėžutes ir buteliukus, popieriaus ir kitas atliekas. Integravome dailės-technologijų (estetiška žaislų gamyba), gamtos ir pasaulio pažinimo (atliekų panaudojimas) bei tikybos (rūpinamės Dievo mums patikėtu pasauliu) pamokas. Penktokai pasiskirstė į poras su pirmokais, ir per dvi pamokas gavome puikų rezultatą – išpūdingus žaislus medžių puošimo šventei.

Gruodžio pirmąjį savaitgalį papuošėme šalia mokyklos augančius medžius. Ir vėl darbas buvo bendras – juk pirmokai vos apatinės šakelės tepasiekė. Drauge penktokai mokė pirmokus pagarbiai elgtis su medžiais, nelaužyti ir nežaloti jų. Į svečius pasikvietėme ir Dembavos vaikų darželio „Smalsutis“ priešmokyklinės grupės ugdytinius: jiems taip pat perdavėme savo patirtį. Besigrožėdami pagalvojome: o kas dar galėtų grožėtis tokiais mūsų gamybos žaislais „pražydusiais“ medžiais? Gal ateiviai?

Visą savaitę studijavome enciklopedijas ir kitas mokslines knygas apie Saulės sistemos planetas ir galimybes į jas nukeliauti. Vėl visi draugiškai kibome į darbą. Dirbome, kol „įkvėpėme gyvybę“ ir ateiviams –

■ Penktokai, per gamtos pamoką išmokę gaminti lesyklos – „sumuštinis“ iš kankorėžių, riebalų ir kruopų bei sėklų, savo iniciatyva to išmokė ir pirmokus.

taip pat iš atliekų draugiškai pagamintiems. Susodinome juos klasėje ant spintos – tegul stebi mus, tegul džiaugiasi...

Mes taip pat džiaugiamės – dar vienas Žemės lopinėlis liko švarus, mūsų panaudotomis atliekomis neužterštas. Džiaugiasi ir mokiniai – gražiai pabendraavę, vyresni jaunesnius pamokę, gerą darbą Žemei, medžiams ir savo artimui padarę.

Atejo žiema – rūpinimosi paukšteliais metas. Penktokai, per gamtos pamoką išmokę gaminti lesyklos – „sumuštinis“ iš kankorėžių, riebalų ir kruopų bei sėklų, savo iniciatyva to išmokė ir pirmokus. Rezultatas: paukšteliai patenkinti lesa, o mokiniai susidomėję juos stebi. Ir vėl „Vaikai – vaikams“:

penktokai, jau turintys patirties atpažinti paukštelius, tą daryti mokė ir mažuosius.

Ypač smagu buvo kartu atlikti tiriamuosius darbelius: stebėti, kada ir kokie mokyklos aplinkos medžiai numeta lapus, tyrinėti sniego dangą, imti ir lyginti medžių žievės kamienų antspaudus, aikštinti išvydus, kiek daug gyvybės yra kvadratiname metre pievos.

Tikime, kad mūsų pastangos nenueis velniui, o Žemėje tokio pradinių ir aukštesniųjų klasių mokinių bendradarbiavimo dėka taps truputį gražiau.

Aldona KLEBONAITĖ, gamtos mokytoja,
Marytė TRINKŪNIENĖ, pradinių klasių mokytoja metodininkė

Patirtys žirgyne

Visus mokslo metus Panevėžio specialiojoje mokykloje buvo vykdomos socialinių įgūdžių ugdymo grupinės veiklos. Jų metu vaikai mokėsi bendrauti, būti kartu, pozityviai elgtis įvairiose konfliktinėse situacijose. Šiomis veiklomis buvo siekiama ugdyti adekvatų mokinių socialinio konteksto suvokimą bei atitinkamą elgesį jame.

Baigiamasis grupinių veiklų užsiėmimas buvo išvyka į Molainių žirgyną. Taip pabaigti metų veiklas nusprendė vaikai ir su jais dirbę specialistai – psichologai **D.Juozaitytė** ir **R.Jukna** bei socialinė pedagogė **I.Antanaitienė**.

Žirgyno savininkė D.Zavadskienė išvykos dalyviams papasakojo apie žirgus, jų istoriją, pagrindines veisles, pristatė elgesio su žirgais taisykles, paaiškino, kodėl jų svarbu laikytis. Vaikams buvo leista pamaitinti žirgus savo at-

sivežtomis gėrybėmis, stebėti konkūrų varžybų žirgo balnojimą bei patį jojiko pasirodymą. Išvykos kulminacija tapo pasijodinėjimas. Kiekvienas mokiny, lydimas žirgininko, turėjo galimybę apjoti treniruočių ratą.

„Žirgyne specialiųjų poreikių vaikai išgyveno daug patirčių bei susipažino su iki šiol nepažinta aplinka, – rašo „Dialogui“ minėti Panevėžio specialiosios mokyklos specialistai. – Buvimas su žirgais jų aplinkoje stimuliuoja taktilinį, vizualinį, pusiausvyros ir kitus pojūčius. Mokiniai glostydami, maitindami žirgus bei jodami gali gyvūną liesti, stebėti. Ši patirtis ramina, mažina įtampą, baimes, suteikia saugumo, pasitikėjimo, didina savivertę bei savarankiškumą. Pasaulyje paplitusi žirgų terapija (hipoterapija) taikoma ir suaugusiems, ir vaikams. Ši terapijos forma efektyviai naudojama sergantiesiems nervų sistemos ligomis, besigydantiems fizinės ligos ir traumas. Vakarų šalyse hipoterapija ypač plačiai taikoma ugdamą intelekto negalią turinčius vaikus.“

■ Kiekvienas mokiny, lydimas žirgininko, turėjo galimybę apjoti treniruočių ratą.

Pasivaikščiojimai Vaiguvos upeliu

Kauno r. Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos mokytojų kolektyvas vyko į pažintinę ekskursiją po gretimą Šakių rajoną. Kelionės maršrutas buvo pasirinktas Panemunių regioninio parko teritorija. „Kelionės gidė O.Kluodienė, pristatydama Zanavykų kraštą, pažymėjo, kad šis rajonas turi garsią istoriją, ribojasi su buvusia Prūsija, – pasakoja istorijos mokytojas **Stasys Ugenskas**. – Pirmas sustojimas buvo Ilguvos miestelyje. Sužinojome, kad čia stovi 1814 m. pastatyta Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia, kad savo vaikystės dienas buvusiam Emilio Mlynarskio dvare leido garsi dainininkė Beatričė Grincevičiūtė, kad bažnyčios šventoriaus kapinėse ilsisi valstybės veikėjo Stasio Šilingo palaikai... Plokščių miestelio pradžioje mus pasitiko buvusi lietuvių kalbos mokytoja, poetė L.Rimienė. Trumpai pristačiusi miestelio istoriją, įžymias vietas, pakvietė pasivaikščioti Vaiguvos upeliu-gatve. Nustebome sužinoję, kad tik jos vaga vietos gyventojai gali pasiekti savo namus, kurie išsidėstę abiejose upės pusėse. Tiesa, nenorintieji bristi per šaltą vandenį slidžiais nugalintais akmenimis galėjo žygiuoti kranto pakraščiu įrengtu taku. Gidė pasakojo, kad šioje upėje Pirmojo pasaulinio karo metais buvo susprogdintas didelis riedulys, ant kurio kažkada mėgdavo sėdėti dr. Vincas Kudirka. Iš atskilusių riedulio dalių Stulgių kaimo ūkininkas pasigamino girtas. Minint miestelio 300 metų įkūrimo jubiliejų 1970-aisiais viena iš šių girtapusių buvo pastatyta prie vidurinės mokyklos ir pavadinta V.Kudirkos akmeniu...“

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Jmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savaitraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.
Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Media Support Foundation

Išleina ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

Kruizas Baltijos jūra

Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) mokiniai su mokytojomis A.Razmiene ir A.Cegelniene kruiziniu laivu plaukė į Švedijos sostinę Stokholmą. „Kruizo metu grožėjomės nepaprastais Baltijos jūros vaizdais: Alandų salų archipelagais, saulėtekiu ir saulėlydžiu jūroje. Pirmąją kelionės dieną lankėmės Rygoje. Apžiūrėjome miesto pilį ir jos gynybinę sieną su parako bokštu bei Švedų vartais, gražiausią ir puošniausią prieškario pastatą – „Juodagalvių“ gildijos namus, Šv. Petro bažnyčią, „Trijų brolių“ namus. Ekskursijos metu matėme ir Laisvės paminklą, Domo katedrą, aukščiausią Baltijos šalyse Rygos televizijos bokštą. Stokholme grožėjomės karališkaisiais rūmais, senąja katedra, Riterių bažnyčia, karališkosios sargybos paradu, lydimu karinio orkestro, pasivaikščiojome pagrindine Drottningatan gatve. Neužmirštamą išpūdį paliko Vazos muziejus, kuriame eksponuojamas didingas iš jūros dugno iškeltas XVII a. karališkasis karo laivas, jūros dugne išbuvęs 333 metus...“ – rašo „Dialogui“ jaunoji gimnazijos žurnalistė **Monika Srėbaliūtė**.

Paskutinę išvykos dieną keliautojai lankėsi Rundalės rūmuose, dar vadinamuose „mažuoju Versaliu“ – viename žymiausių rokoko stiliaus pastatų Latvijoje.

■ Pranciškonų gimnazijos mokiniai aukščiausioje Stokholmo vietoje, nuo kurios atsiveria miesto panorama

Švari ir saugi aplinka

Kauno r. Lapių darželio ugdytiniai, jų tėveliai, pedagogai ir darbuotojai aktyviai dalyvavo įvairiose veiklose, skatinančiose prisidėti prie švarios aplinkos išsaugojimo. „Žiūrėdami skaidres susipažinome su mūsų nuostabia ir gražia Žemės planeta. Lankėmės Lapių girininkijoje, šalia esančiose pievose. Stebėjome, tyrinėjome ir analizavome nuolat kintančią pavasarinę gamtą. Rinkome šiukšles ir mokėmės jas rūšiuoti. Iš antrinių atliekų kūrėme darbelius, puošėme rūbines, kvietėme ir tėvėlius prisidėti prie šių veiklų. Vaikų ir pedagogų fantazijai nebuvo ribų: jie gamino drugelius, paukštėlius, gėlytes, vandens lašelius ir t. t. Darbų parodėlę organizavome netradicinėje aplinkoje – lauke“, – apie savo ir kolegės R.Kilinskienės sumanytą bei pavasarį vykdytą aplinkosauginį projektą „Švari ir saugi aplinka“ rašo „Dialogui“ auklėtoja **Rasa Girskienė**. Projekto įgyvendinimo metu vaikai daug sportavo, šoko ir dainavo gamtoje. Kartu su tėveliais kūrė ketureilius apie gamtą. Projektą vainikavo rytmetys „Gamtą – visų namai“.

Gausi renginių ir išvykų Lapių darželio bendruomenei buvo ir paskutinė gegužės savaitė. Auklėtoja I.Baronienė organizavo muilo burbulų konkursą. Vaikai darė vėjo malūnėlius ir su jais bėgiojo lauke. Direktorė I.Kraskaitienė ir direktorės pavaduotoja ugdymui (ir šios informacijos „Dialogui“ autorė) **Odeta Černiauskienė** su trimis ugdytiniais svečiavosi Domeikavos lopšelio-darželio organizuotame piešimo ant asfalto festivalyje

■ Lapių darželio ugdytiniai kuria darbelius iš antrinių žaliavų.

„Leiskim pasaulį sukurti vaikams“. Penktadienį direktorės pavaduotojos ugdymui suburtos auklėtojos vaikams parodė mini spektaklį „Spalvų ginčas“. Į geltonos, raudonos, žalios ir mėlynos spalvos ginčą, kuri gražesnė, įsitraukė ir vaikai. Palaikydami spalvas jie dainavo dainas, žaidė žaidimus ir kūrė susitaikymo skraistes. Eilėmis apie vaikystę vaikai ir darželio direktorė atsisveikino su išėinančiais iš darželio ikimokyklinukais.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 44 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aušros“ gimnazija, Kaunas	Gruzdžių gimnazija, Šiauliai r.	Specialioji, Panevėžys
„Kranto“ pagrindinė, Gargždai	Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Rokiškis	Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
„Minties“ gimnazija, Vilnius	Kretingalės vaikų lopšelis-darželis, Klaipėdos r.	Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazija, Kaunas
„Romuvos“ progimnazija, Šiauliai	Lapių darželis, Kauno r.	Šolomo Aleichemo gimnazija, Vilnius
„Versmės“ gimnazija, Tauragė	Liudviko Stulpino progimnazija, Klaipėda	Šventosios pagrindinė, Palanga
„Žemynos“ pagrindinė, Panevėžys	Lomiu pagrindinė, Tauragės r.	Tenenių pagrindinė, Šilalės r.
Bartuvos progimnazija, Skuodas	Lopšelis-darželis „Pasaka“, Palanga	Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Birštono gimnazija, Birštonas	Mokykla-darželis „Vyturėlis“, Lazdijai	Tuskulėnų vidurinė, Vilnius
Birštono vienkiemio darželis-mokykla, Birštono sav.	Pajūralio pagrindinė, Šilalės r.	Vaiguvo Vlado Šimkaus vidurinė, Kelmės r.
Dembavos progimnazija, Panevėžio r.	Piliuonos vidurinė, Kauno r.	Vandžiogalos vidurinė, Kauno r.
Domeikavos lopšelis-darželis, Kauno r.	Pranciškonų gimnazija, Kretinga	Vytauto Žemkalnio gimnazija, Panevėžys
Dzūkijos pagrindinė, Alytus	Salduvės progimnazija, Šiauliai	Volungės darželis-mokykla, Vilnius
Garliavos Jonučių vidurinė, Kauno r.	Senamiesčio progimnazija, Kaunas	Žadeikių pagrindinė, Šilalės r.
Gegužių progimnazija, Šiauliai	Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai	Žirmūnų gimnazija, Vilnius
Gilvyčių, Šiauliai r.		
Grigiškių „Šviesos“ gimnazija, Vilnius		

MOKYKLOSE

Fraktalinis piešimas ir literatūrinės Vilniaus erdvės

Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos „Romuvos“ padalinio skaitykloje su antrąją gimnazijos klasių ugdytiniais ir mokytojais susitiko buvusi tuometinės „Romuvos“ gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja Vanda Rimkienė. Į valandėlę susirinkusiems dalyviams mokytoja pasakojo apie savo laisvalaikį. Vienas iš mokytojos pomėgių – fraktalinis piešimas. „Tai piešimas užmerktomis akimis, jis atspindi žmogaus sielos bei kūno būsenas. Mokytoja į skaityklą atsinešė šūsnį savo piešinių, rodė, kaip užmerktomis akimis piešiama, o po to piešiniai spalvinami“, – dalijasi mokyklos bibliotekos vedėja **Reda Kiselytė**.

Rokiškio rajono mokyklų bibliotekininkės aplankė tris Vilniaus miesto savivaldybės literatūrinius muziejus (seminaras „Literatūrinės Vilniaus erdvės“). Rokiškio J.Tumo-Vaižganto gimnazijos „Romuvos“ padalinio bibliotekos vedėja R.Kiselytė pasakoja: „Susipažinome su lietuvių literatūros klasiko, profesoriaus, politinio veikėjo Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialiniu butu-muziejumi. Jame turėjome galimybę pažiūrėti Ruslano Korostenskio filmo „Airan: dievų keliai“, sukurto V.Krėvės apysakos „Pratjekabuddha: šventųjų Gango vilnių pasaka“ motyvais, ištrauką. Daugiausia naujos informacijos sužinojome apsilankę poeto, prozininko Vinco Mykolaičio-Putino memorialiniame bute-muziejuje: išsami muziejaus ekspozicija supažindina su rašytojo gyvenimu ir veikla Vilniuje. Rašytojo Antano Venclovos bute susipažinome su XX a. 5–6 dešimtmečio Vilniaus inteligentijos buitimi ir kultūriniu gyvenimu. Seminarą „Literatūrinės Vilniaus erdvės“ pajavairino pasivaikščiojimas Literatų gatve, kurioje įmūryti sienoje eksponuojami literatams dedikuoti Lietuvos menininkų darbai. Aplankėme ir vienas seniausių Lietuvoje Rasų kapines, kuriose palaidota daug mokslininkų, menininkų, visuomenės veikėjų. Šviesios atminties menininkus ir visuomenės veikėjus aplankėme ir Antakalnio kapinėse...“

Gedulas ir viltis: privalu atsiminti

• Grupė **Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos** mokinių dalyvo atminimo popietėje, skirtoje Gedulo ir vilties dienai paminėti. Popietė vyko greta Šiaulių geležinkelio stoties, prie paminklinio akmens išvežimų į tremtį vietai pažymėti. Gimnazistai skaitė tremtinių sukurta poeziją, susipažino su 1941 metų istoriniais faktais, uždegė atminimo žvakutes ir tylos minutę pagerbė tuos, kurie liko amžinai ilsėtis Sibiro platybėse. „Tokios pilietinės akcijos šioje, siaubą liudijančioje, vietoje Stasio Šalkauskio gimnazijos mokiniams jau tapo tradicinėmis, – rašo mokyklos Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja **Irena Kiltanavičienė**. – Tai puiki pamoka jaunimui, padedanti lengviau suvokti, kad bet koks okupacinis režimas yra pats baisiausias nusikaltimas prieš žmoniją, o stebuklus sukuria tik tolerancija, tarpusavio pagalba ir meilė tėvynei Lietuvai, kurios istoriją privalo žinoti kiekvienas Lietuvos pilietis.“

• Lomiu kaimo (Tauragės r.) bendruomenės žmonės – būrelis mokinių, mokytojų bei kaimo gyventojų – Gedulo ir vilties dieną kaip ir kasmet paminėjo Lomiu kapinėse, kur amžinajam poilsui atgulę ilsisi šio krašto tremtiniai. „Kraštotyros būrelio vadovė **Lomiu pagrindinės mokyklos** mokytoja Elena Bazinienė priminė liūdno sukakties įvykius: 1941 metų birželio 14-osios naktį į gyvulinius vagonus buvo susodinti Lietuvos inteligentai. Jų būryje – mūsų krašto šviesuoliai: Jonas Kuras – Lomiu pradžios, Kostas Jurevičius – Vaitimėnų, Jonas Šabuckas – Šakviečio pradžios mokyklų mokytojai su šeimomis. Visi jie tremtyje žuvo neištvėrę fizinio ir dvasinio skausmo, pažeminimo. Šiuos mokytojus pažinėjusi žmonių, buvusių mokinių atmintyje išliko jų gerumas, skiepyta meilė gimtinei, skleista mokslo šviesa“, – pasakoja jaunoji kraštotyrininkė **Gabrielė Aputytė**. Lomiškiai prie tremtinių kapų uždegė žvakeles, kapelius papuošė trispalvėmis ir žydinčių bijūnų žiedais.

Valerijos Valutienės nuotr.

■ Lomiškiai prie tremtinių Valerijos ir Jono Kazlauskų kapo: jų sūnus Aloyzas Kazlauskas, tremtį kentęs tolimojoje Užbaikalėje, tradiciškai Gedulo ir vilties dieną paminėjo kartu su mokiniais ir mokytojais.

Kūrybiškumo ugdymo pleneras

Kiekvienais metais birželį Kauno rajono pradinių klasių mokytojos renkasi į kūrybiškumo ugdymo plenerą. Aptaria praėjusių metų darbus, pabendrauja ir išmoksta naujų kūrybos technikų, – praneša mokytoja **Danutė Stankevičiūtė**.

Šiomet mokytojos į plenerą „Grožį kuriame patys“ susirinko Piliuonos vidurinėje mokykloje. Čia mokytojos T.Simonaitienė ir N.Žitkauskienė supažindino koleges su kvilingo ir simegrafijos technikomis. Mokytojos pabandė pasigaminti po nedidelį darbėlį, aplankė „Piliuonos“ dailės studijos parodą. Po renginio jo dalyviai aplankė Kadagių slėnį Arlaviškėse: ekskursiją žemaičių tarme svečiams vedė Kauno rajono regioninio parko vyr. specialistė R.Mikietiejeva.

Plenere dalyvavo pradinių klasių mokytojos iš Kauno ir Jurbarko rajonų.

Vasara Šventojoje prasidėjo „Žuvėdros skrydžiu“

■ Festivalis „Žuvėdros skrydis“ prasidėjo smagia, triukšminga eisena ką tik lietaus išplautomis Šventosios gatvėmis.

Šventosios pagrindinė mokykla šių metų Lietuvos kultūros sostinės – Palangos vasaros renginių pyne papildė jaunųjų talentų festivaliu „Žuvėdros skrydis 2013“. Šio renginio tikslai – sudaryti galimybę žemesniųjų klasių mokiniams pasidalyti su bendraamžiais savo kūrybiniais meniniais pasiekimais, užmegzti draugystę su bendraminčiais iš skirtingų regionų ir mokyklų, po sunkių mokslo metų keletą dienų pailsėti pajūryje, susipažinti su Šventąja, Palanga, pajūrio krašto tradicijomis.

Į šių metų festivalį Šventojoje atvyko 9 kolektyvai iš Kretingos ir Utenos rajonų, Plungės, Ignalinos ir Kauno miestų. Juos pasitiko jūreiviai persirengę Šventosios mokiniai bei pedagogai su direktore V.Šarkiene, projekto vadovėmis mokytojomis I.Griškėniene, D.Petkiene ir „kapi-

tonu – vėliavnešiu“ mokytoju S.Baužiu priekyje. „Žuvėdros skrydis“ prasidėjo smagia, triukšminga eisena ką tik lietaus išplautomis Šventosios gatvėmis. Sugrįžus į mokyklos kiemą buvo iškelta jau šeštą kartą vykstančio festivalio vėliava, giedamas Šventosios pagrindinės mokyklos himnas, – rašo „Dialogui“ mokytoja Nijolė Šauklienė.

Kolektyvų pasirodymai vyko dvi dienas. Mokyklų pristatymo metu buvo galima pasidžiaugti gražiomis Lietuvos tarmėmis. Festivalio dalyviai parodė pasakos pastatymą, miuziklą, miniatiūrą, pristatė kelias drabužių kolekcijas, ansambliai, duetai, solistai žavėjo dainomis...

Festivalis prasidėjo ir baigėsi tarptautiniu vaikų himnu vadinama M.Jacksono daina „O mes, vaikai“: „Pasaulis bus kitoks, jei būsim geresni...“

MOKYKLOSE

Salduviškių vasaros stovykla

Šiaulių Salduvės progimnazijoje birželio 3–14 dienomis vyko dieninė vaikų vasaros poilsio stovykla „Svajonių mokykla 4“, kurioje stovyklavo per pusšimtį 1–4 klasių mokinių. „Tai tęstinė, ketvirtus metus mūsų progimnazijoje vykstanti stovykla“, – pasakoja „Dialogui“ socialinė pedagogė Edita Šveliovienė. Stovykloje, pasak informacijos autorės, daug dėmesio skirta mokinių pažintinei, meninei, sportinei, kultūrinei veiklai. Stovyklautojai aplankė Katinų, Dviračių muziejus, Frenkelio rūmus, „Šaltinėlio“ biblioteką, stovyklavo su Žemaitijos skautais, dalyvavo ekskursijoje po žymias Šiaulių vietas. Buvo nuvykę į Palangą, aplankė Klaipėdos zoologijos sodą.

■ Salduvės progimnazijoje stovyklautojai šauniai praleido laiką, gerai pailsėjo, įgijo naujų įspūdžių ir draugų.

**Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.
Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!**

I. Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » visiems metams – 175,89 Lt,
- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II. Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

- » visiems metams – 87,95 Lt,
- » pusei metų – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims (tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » visiems metams – 115,69 Lt,
- » pusei metų – 63,74 Lt,
- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III. Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- » Švietimo aktualijos
- » Straipsnių fragmentai
- » Internetinė apklausa
- » Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- » Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.